

Alkohol blandt gymnasie- og erhvervsskoleelever

Alkoholvaner, alkoholkultur og trivsel

Alkohol blandt gymnasie- og erhvervsskoleelever

Alkoholvaner, alkoholkultur og trivsel

Maja Bramming
Sanne Pagh Møller
Veronica Pisinger
Anne Illemann Christensen
Janne Schurmann Tolstrup

Rapporten er udarbejdet af Statens Institut for Folkesundhed for Sundhedsstyrelsen.

Copyright © 2018
Statens Institut for Folkesundhed,
SDU

Grafisk design: Trefold

Uddrag, herunder figurer og tabeller, er tilladt mod tydelig gengivelse. Skrifter, der omtaler, anmelder, citerer eller henviser til nærværende publikation, bedes sendt til Statens Institut for Folkesundhed, SDU.

Elektronisk udgave: ISBN 978-87-7899-426-4

Statens Institut for Folkesundhed
Stuedstræde 6
1455 København K

Rapporten kan downloades fra
www.sdu.dk/sif

Forord

På trods af, at alkoholindtaget blandt unge generelt er faldende, har danske unge stadig europarekord i fuldskab. Unge, der starter tidligt og drikker meget, har samtidig større risiko for at udvikle alkoholrelaterede problemer senere i livet. Der er derfor god grund til at interessere sig for alkohol-kulturen blandt unge samt for hvilke faktorer der har betydning for de unges alkoholvaner.

Denne rapport beskriver alkoholforbruget blandt unge på gymnasier og erhvervsuddannelser i Danmark. Endvidere belyser rapporten de unges forventninger til og oplevelser med alkohol, sammenhæng mellem trivsel og alkoholindtag samt sammenhængen mellem forældrenes socio-økonomiske status og alkoholindtag. Rapporten viser, at elever med et højt alkoholindtag har oplevet flere negative konsekvenser i forbindelse med alkoholindtag, de har oftere forældre, der synes, det er okay, at de drikker sig fulde, og de sover oftere dårligt. Desuden er der flest elever med et højt alkoholforbrug blandt elever, som har forældre med høj socioøkonomisk status.

Rapporten er udarbejdet for Sundhedsstyrelsen af en projektgruppe fra Statens Institut for Folkesundhed. Analyserne er baseret på spørgeskemadata fra Ungdomsprofilen 2014 samt registeroplysninger om forældrenes socioøkonomiske status.

Rapportens resultater kan fungere som et redskab i prioriteringen og planlægningen af forebyggende og sundhedsfremmende indsatser på området.

Anne Christensen

Forskningschef
Anne Illemann Christensen
Statens Institut for Folkesundhed, SDU

Indhold

Rapportens vigtigste fund	5
Sammenfatning.....	6
Alkoholvaner	6
Alkoholkultur	6
Alkohol og trivsel	7
Forældres socioøkonomiske status og alkohol	8
Læsevejledning.....	10
1. Baggrund	11
2. Metode.....	12
Ungdomsprofilen 2014	12
3. Alkoholvaner	17
Ugentligt alkoholindtag	17
Alkoholindtag over højrisikogrænsen	17
Alkoholindtag i weekender	18
Binge-drikning	18
Alkoholindtag til fest	19
4. Alkoholkultur	20
Positive forventninger til alkoholindtag	20
Positive forventninger fordelt på drikkevaner	22
Negative konsekvenser	25
Negative konsekvenser fordelt på drikkevaner	25
Vurdering af forældres holdning	29
Vurdering af andre unges alkoholindtag	30
5. Alkohol og trivsel.....	33
Alkohol og trivsel på gymnasier	33
Alkohol og trivsel på erhvervsuddannelser	39
6. Forældres socioøkonomiske status og alkohol.....	43
Ugentligt alkoholindtag	43
Alkoholindtag i weekender	45
Binge-drikning	47
Alkoholforbrug til fester	49
Referencer	51

Rapportens vigtigste fund

Overordnet set fremgår det, at elever på gymnasier og erhvervsuddannelser, som drikker meget eller ofte, adskiller sig fra de, der drikker mindre eller sjældnere: De har oplevet flere negative konsekvenser i forbindelse med alkoholindtag, har forældre, der synes, det er okay, at de drikker sig fulde, sover oftere dårligt, er ikke blevet mobbet i folkeskolen og har forældre med højere socioøkonomisk status.

Forældres socioøkonomiske status har betydning for gymnasie- og erhvervsskoleelevers alkoholvaner: Der ses en omvendt social gradient i alkoholindtag, idet andelen, der drikker meget og ofte, er større blandt elever, som har forældre med højere socioøkonomisk status (defineret ud fra forældres uddannelseslængde, indkomst og beskæftigelsesstatus), end blandt elever, som har forældre med lav socioøkonomisk status.

Flere elever på erhvervsuddannelser oplever negative konsekvenser i forbindelse med alkoholindtag sammenlignet med gymnasieelever: Eksempelvis har 33 % blandt erhvervsskoleelever været i slagsmål, mens andelen blandt gymnasieelever er 9,7 %.

Gymnasie- og erhvervsskoleelever med højt alkoholindtag vurderer, at andre unge også har et højt alkoholindtag: For eksempel mener 53 % af elever på erhvervsuddannelser, der drikker over Sundhedsstyrelsens højrisikogrænse, at andre unge har et højt alkoholindtag (> 15 genstande til fest), mens det kun er 29 % af de elever, der drikker under højrisikogrænsen, der mener det samme.

Der er ingen klar sammenhæng mellem alkoholindtag og livstilfredshed, skoletrivsel, ensomhed, emotionelle symptomer, self-efficacy og selvværd: De forskelle, der ses mellem elever på gymnasier og erhvervsskoler med højt og lavt alkoholindtag, er beskedne og peger ikke i samme retning for de forskellige mål for trivsel.

Sammenfatning

Denne rapport er baseret på Ungdomsprofilen 2014, der er en spørgeskemaundersøgelse udført blandt elever på gymnasier og HF samt erhvervsuddannelser i 2014. Undersøgelsen repræsenterer således ikke alle unge, men alene unge på gymnasier og HF samt erhvervsuddannelser.

Rapporten beskriver elevernes alkoholvaner, alkoholkultur og sammenhængen mellem alkoholindtag og trivsel blandt 70.503 gymnasieelever (inklusive HF) og 4.022 grundforløbs- elever på erhvervsuddannelser.

Alkoholvaner

Alkoholindtag over Sundhedsstyrelsens højrisikogrænse: På både gymnasier og erhvervsuddannelser drikker omkring hver femte elev over højrisikogrænsen for alkoholindtag (>14 ugentlige genstande for kvinder og >21 ugentlige genstande for mænd) på en normal uge. Andelen, der drikker over højrisikogrænsen, er tilnærmelsesvis ens blandt drenge og piger.

Alkoholindtag i weekender: Henholdsvis 11 % og 19 % af gymnasieelever og erhvervsskoleelever drikker aldrig alkohol i weekenderne. Andelen, der drikker alkohol hver weekend, udgør 12 % på gymnasier og 13 % på erhvervsuddannelser. På både gymnasier og erhvervsuddannelser er andelen, der drikker alkohol hver weekend, større blandt drenge end blandt piger.

Binge-drikning: Andelen, der har binge-drukket (drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed) fire eller flere gange inden for de seneste 30 dage, er 28 % på gymnasier og 20 % på erhvervsuddannelser. På både gymnasier og erhvervsuddannelser har en større andel blandt drenge end blandt piger binge-

drukket fire eller flere gange inden for de seneste 30 dage.

Alkoholindtag til fest: Blandt gymnasieelever angiver 32 %, at de drak 0-5 genstande til den seneste fest, mens den tilsvarende andel blandt erhvervsskoleelever er 13 %. Andelen, der drak 10 eller flere genstande til den seneste fest, er på gymnasier 41 % og på erhvervsuddannelser 70 %.

Alkoholkultur

Elever med stort alkoholforbrug: Elever, der drikker meget og ofte, har i højere grad oplevet negative konsekvenser i forbindelse med alkoholindtag, men de har også i højere grad positive forventninger til alkoholindtag sammenlignet med elever, der drikker mindre. Sammenlignet med elever, der drikker mindre, har de også i højere grad forældre, som synes, det er okay, de drikker sig fulde, og de vurderer i højere grad andre unges alkoholindtag til at være højt.

Positive forventninger til alkoholindtag: Hovedparten af elever på både gymnasier og erhvervsuddannelser forventer, at de får det sjovere/bliver gladere, bliver mere udadvendte og bliver mere selvsikre, når de drikker alkohol. Andelen, der har positive forventninger til alkoholindtag, er større blandt elever, der drikker over højrisikogrænsen, end blandt elever, der drikker under højrisikogrænsen. Blandt elever, der drikker alkohol hver/næsten hver weekend, er andelen med positive forventninger til alkoholindtag større end blandt elever, der ikke så ofte drikker alkohol.

Negative konsekvenser ved alkoholindtag: Blandt elever, der drikker alkohol, har op mod hver tredje på både gymnasier og erhvervsuddannelser oplevet at have problemer med forældre eller venner i forbindelse med eget alkoholindtag. Endvidere har 33 % af elever på erhvervsuddannelser oplevet at være i slagsmål i forbindelse med alkoholindtag, mens dette gælder for 9,7 % af elever på gymnasier. Blandt elever, der drikker over højrisikogræn-

sen, har en større andel oplevet negative konsekvenser i forbindelse med alkoholindtag, end blandt elever, der drikker under højrisikogrænsen. Der er ligeledes en større andel, der har oplevet negative konsekvenser ved alkoholindtag blandt elever, der drikker alkohol hver/næsten hver weekend, end blandt elever, der kun drikker alkohol enkelte weekender.

Vurdering af forældres holdning: En større andel blandt gymnasieelever, der drikker over højrisikogrænsen, vurderer, at deres forældre synes, det er i orden, at de drikker sig fulde hver weekend (69 %), sammenlignet med elever, der drikker under højrisikogrænsen (42 %). En større andel elever, hvis forældre har en længere videregående uddannelse, vurderer, at deres forældre synes det er i orden, at de drikker sig fulde næsten hver weekend, sammenlignet med elever, hvis forældre har en kortere uddannelse. I alt 71 % af elever, der drikker alkohol hver/næsten hver weekend, 32 % af de, der drikker enkelte weekender, og 11 % af de, der aldrig drikker, mener, at deres forældre synes, det er i orden, at de drikker sig fulde næsten hver weekend.

Vurdering af andre unges alkoholindtag: Andelen, der vurderer, at andre unge til fest drikker mere end 15 genstande, er større blandt gymnasie- og erhvervsskoleelever, der drikker over højrisikogrænsen, end blandt elever, der drikker under højrisikogrænsen. Der er ligeledes en større andel blandt erhvervsskoleelever, der drikker alkohol hver/næsten hver weekend, der vurderer, at andre unge har et højt alkoholindtag (>15 genstande) til fest (40 %), end blandt erhvervsskoleelever, der drikker alkohol i enkelte weekender (34 %) eller aldrig drikker alkohol i weekender (26 %).

Alkohol og trivsel

Elever med stort alkoholforbrug: Elever, der drikker meget og ofte, har i højere grad problemer med at sove og en lidt større andel føler sig stresset dagligt sammenlignet med elever, der drikker mindre. Endvidere er der en mindre andel blandt elever med et højt alkohol-

forbrug, som er blevet mobbet i folkeskolen, sammenlignet med elever, der drikker mindre. For de øvrige indikatorer for trivsel ses der ikke systematiske forskelle.

Søvnproblemer: Blandt gymnasieelever er andelen med søvnproblemer henholdsvis 19 % og 27 % blandt de, der drikker under og over højrisikogrænsen, mens den tilsvarende andel blandt erhvervsskoleelever er henholdsvis 20 % og 24 %.

Livstilfredshed: Henholdsvis 7,6 % og 9,4 % af gymnasieelever, der drikker under og over højrisikogrænsen, angiver lav livstilfredshed (0-4 på en skala fra 0-10). På erhvervsuddannelser er den tilsvarende andel 8,6 % blandt elever, der drikker under højrisikogrænsen, og 7,6 % blandt elever, der drikker over højrisikogrænsen. På gymnasier gælder det, at 10 % af de elever, der aldrig drikker i weekender, 8,2 % af de, der drikker enkelte weekender, og 7,1 % af de, der drikker hver/næsten hver weekend, angiver lav livstilfredshed. Et tilsvarende billede tegner sig blandt erhvervsskoleelever.

Skoletrivsel: Henholdsvis 84 % og 81 % af gymnasieelever, der drikker under og over højrisikogrænsen, angiver, at de har høj skoletrivsel. Den tilsvarende andel blandt erhvervsskoleelever er 88 % og 86 %. Der er ikke forskel på, hvor mange der angiver høj skoletrivsel, når elever opdeles efter, hvor ofte de drikker alkohol i weekender.

Ensomhed: Der er ingen nævneværdig forskel på andelen af gymnasieelever, der ofte eller meget ofte føler sig ensomme, blandt elever, der drikker henholdsvis under og over højrisikogrænsen. På erhvervsuddannelser er andelen blandt drenge, der føler sig ensomme, en anelse større blandt de, der drikker under højrisikogrænsen (7,3 %), sammenlignet med de, der drikker over højrisikogrænsen (5,3 %). Det modsatte gør sig gældende blandt piger, hvor 11 % og 14 % føler sig ensomme blandt piger, der drikker henholdsvis under og over højrisikogrænsen. Når elever inddeles efter, hvor ofte de drikker alkohol i weekender, findes den

største andel af ensomme elever blandt de, der drikker hver/næsten hver weekend, på både gymnasier og erhvervsuddannelser.

Emotionelle symptomer: På gymnasier ses der ingen betydelig forskel i andelen af elever med emotionelle symptomer blandt elever, der drikker henholdsvis under og over højrisikogrænsen. På erhvervsuddannelser har en større andel blandt piger, der drikker over højrisikogrænsen, emotionelle symptomer (18 %) sammenlignet med piger, der drikker under højrisikogrænsen (14 %). Blandt gymnasieelever samt drenge på erhvervsuddannelser findes der en mindre andel med emotionelle symptomer blandt de elever, der ofte drikker i weekender, sammenlignet med de, der aldrig drikker i weekender. Det omvendte billede gælder for piger på erhvervsuddannelser, hvor den største andel med emotionelle symptomer findes blandt de piger, der ofte drikker i weekender.

Self-efficacy: En større andel af gymnasieelever, der drikker under højrisikogrænsen, oplever at have høj self-efficacy udtrykt ved at kunne klare det, de sætter sig for, sammenlignet med de elever, der drikker over højrisikogrænsen. Dog er der ikke den store forskel i andelen med høj self-efficacy, mellem elever, der ofte og mindre ofte drikker alkohol i weekender.

Selvværd: En større andel af piger på erhvervsuddannelser, der drikker over højrisikogrænsen, giver udtryk for at have lavt selvværd (19 %) sammenlignet med piger, der drikker under højrisikogrænsen (14 %). Blandt piger på gymnasier er andelen 11 % og 13 % for de, der drikker henholdsvis under og over højrisikogrænsen. Når elever opdeles på, hvor hyppigt de drikker i weekender, er andelen med lavt selvværd størst blandt de, der aldrig drikker i weekender. Dette gælder for drenge på både gymnasier og erhvervsskoler samt piger på gymnasier. Modsat er der blandt piger på erhvervsuddannelser en større andel med lavt selvværd blandt de, der drikker hver/næsten hver weekend.

Mobning: På erhvervsuddannelser har en større andel af de elever, der drikker under højrisikogrænsen, oplevet at blive mobbet i folkeskolen eller anden form for grundskole (37 %) sammenlignet med de elever, der drikker over højrisikogrænsen (31 %). Blandt elever på både gymnasier og erhvervsuddannelser, der drikker hver/næsten hver weekend, findes en mindre andel, der er blevet mobbet, sammenlignet med elever, der drikker mindre hyppigt. Især hos piger på erhvervsuddannelser er der forskel på de, der aldrig drikker, hvor 54 % er blevet mobbet mod 41 % blandt de piger, der drikker hver/næsten hver weekend.

Stress: På gymnasier føler 11 % af de elever, der drikker under højrisikogrænsen, sig stresset dagligt. Den tilsvarende andel for de, der drikker over højrisikogrænsen, er 14 %. På erhvervsuddannelser føler 7,4 % og 9,0 % af elever, der drikker henholdsvis under og over højrisikogrænsen, sig stresset dagligt.

Forældres socioøkonomiske status og alkohol

Elever med stort alkoholforbrug: Elever, der drikker meget og ofte, har i højere grad forældre med høj socioøkonomisk status (defineret ud fra forældres uddannelseslængde, indkomst og beskæftigelsesstatus) sammenlignet med elever, der drikker mindre.

Forældres socioøkonomiske status: Andelen af elever, der aldrig drikker, er størst blandt gymnasie- og erhvervsskoleelever med forældre, der har grundskole som højest fuldførte uddannelse der har den laveste familieindkomst eller står uden for arbejdsmarkedet. Det samme gælder for andelen af elever med et lavt ugentligt alkoholindtag og elever med et lavt alkoholforbrug til fester. Elever, der har forældre med videregående uddannelse, den højeste familieindkomst eller i job, drikker derimod hyppigere og i større mængder. Andelen med højt og hyppigt alkoholindtag er større blandt elever, der har oplevet økonomiske vanskeligheder, sammenlignet med de, der ikke har. Dog er forskellene små. Sammen-

hængen mellem befolkningstæthed og alkoholindtag er ikke entydig.

Læsevejledning

Denne rapport er tænkt som et opslagsværk. Resultater omhandlende alkoholforbrug blandt unge fra Ungdomsprofilen 2014 præsenteres i tabeller og figurer.

Resultaterne er opdelt på uddannelse: almen gymnasial uddannelse (STX og HF) og erhvervsuddannelse. Opdelingen er foretaget, da de to elevpopulationer er meget forskellige og et samlet resultat derfor ikke er meningsfuldt. Desuden er det i et forebyggelsesperspektiv mere interessant at se resultaterne opdelt, da der kan være variationer i de unges alkoholvaner og trivsel på tværs af uddannelser. Resultater for STX og HF præsenteres samlet og bliver omtalt som gymnasier. Elever fra gymnasier og erhvervsuddannelser omtales som henholdsvis gymnasieelever og erhvervsskoleelever. I de fleste tilfælde vises resultater for gymnasieelever og erhvervsskoleelever i separate tabeller, hvor tabellerne vil blive tildelt bogstavet 'a' for gymnasieelever og 'b' for erhvervsskoleelever.

Resultaterne er yderligere opdelt på køn. Dette er valgt dels for at kunne vise kønsforskelle på forskellige parametre og dels, fordi køns sammensætningen er så forskellig (større andel drenge på erhvervsuddannelser og større andel piger på gymnasier). Derfor er det vigtigt at kunne skelne eventuelle forskelle mellem uddannelserne fra forskelle mellem køn. Relevante kønsforskelle kommenteres i teksten.

Parameteren, alkoholindtag over Sundhedsstyrelsens højrisikogrænse, er desuden opdelt på region. I dette tilfælde vises kun resultater fra gymnasier, da antallet af erhvervsuddannelser i Ungdomsprofilen 2014 er begrænset til mellem én og tre skoler pr. region.

I afsnit 4 og 5 er elevernes alkoholkultur og trivsel beskrevet fordelt på deres alkoholvaner. Eleverne inddeles i disse afsnit efter ugentligt alkoholindtag (under og over højrisikogrænsen) og hyppighed af alkoholindtag i weekender (aldrig, enkelte weekender, hver/næsten hver weekend). I afsnit 6 beskrives forældrenes socioøkonomiske status, også fordelt på elevernes alkoholvaner. I dette afsnit inddeles eleverne efter ugentligt alkoholindtag (lavt, moderat, højt, meget højt), alkoholindtag i weekender (aldrig, enkelte weekender, næsten hver weekend, hver weekend), binge-drikning (0 gange, 1 gang, 2-3 gange, ≥4 gange på en måned) og alkoholforbrug til fester (lavt, moderat/højt, meget højt).

Alle resultater fremstilles i procent. I hver tabel angiver 'n' det antal elever, som har besvaret det pågældende spørgsmål. Hvis en tabel er baseret på mere end ét spørgsmål, angiver 'n' antallet af elever, der har besvaret det spørgsmål, som færrest elever har svaret på.

Rapporten indeholder 6 afsnit. **Afsnit 1** giver baggrundsviden og en introduktion til alkohol blandt unge. **Afsnit 2** beskriver metoden bag Ungdomsprofilen 2014, herunder elevgrundlag og spørgeskema. **Afsnit 3** afdækker alkoholvaner blandt elever på gymnasier og erhvervsuddannelser. Her beskrives blandt andet andelen af elever, der drikker over højrisikogrænsen, og hvor ofte elever drikker alkohol i weekender. **Afsnit 4** beskriver elevs positive forventninger til samt oplevelse af negative konsekvenser i forbindelse med alkoholindtag. Desuden beskrives alkoholindtaget i henhold til elevs vurdering af deres forældres holdning til elevernes alkoholindtag, samt hvor meget eleverne tror, andre unge på deres egen alder drikker. **Afsnit 5** beskriver alkoholvaner i forhold til elevs generelle trivsel i form af blandt andet søvn, mobning og skoletilfredshed. **Afsnit 6** belyser sammenhængen mellem forældrenes socioøkonomiske status og elevernes alkoholindtag.

1. Baggrund

I Danmark er andelen, der jævnligt drikker over højrisikogrænserne, størst blandt unge mellem 16 og 24 år (1). Et stort alkoholforbrug kan have en række umiddelbare negative konsekvenser, især blandt unge, hvor flere oplever at være involveret i ulykker, komme i slagsmål eller gøre ting, som de senere fortryder, når de har drukket alkohol (2). Et stort alkoholforbrug kan samtidig øge risikoen for udvikling af en lang række sygdomme samt forårsage for tidlig død (1). I Danmark er der årligt 2.900 dødsfald relateret til alkohol (3).

Danske unge starter relativt tidligt med at drikke alkohol og har europarekord i fuldskab (4). Eksempelvis har 32 % af de danske 15-årige været fulde inden for den seneste måned, mens gennemsnittet i Europa ligger på 13 % (5). Unges alkoholvaner påvirkes af alkoholkulturen i deres omgangskreds, hvor holdninger og adfærd blandt forældre, familie og venner spiller en stor rolle (6). Den danske alkoholkultur er relativt liberal med let adgang til at købe alkohol allerede fra 16 år og relativt få restriktioner på tilgængelighed af alkohol (7, 8). I Danmark anses alkohol generelt for at være fællesskabsdannende og festligt, og mange unge opfatter det at feste og drikke sig fuld som en positiv og social aktivitet, der er en vigtig del af deres sociale liv (9-11).

Også i den generelle danske befolkning er alkoholindtag meget udbredt: 93 % af voksne danskere drikker alkohol, hvilket er den største andel i Europa (12). Ud over et generelt højt alkoholforbrug er det danske drikkemønster karakteriseret ved færre drikkedage end i særligt sydeuropæiske lande, men derimod højere alkoholindtag pr. drikkedag (12). Studier har vist, at et stort alkoholindtag pr. drikkedag er mere skadeligt end et hyppigere lavt indtag af alkohol (13, 14). Ifølge Sundhedsstyrelsens udmeldinger for voksne over 18 år er der en

høj risiko for at blive syg på grund af alkohol ved indtagelse af mere end 14 genstande pr. uge for kvinder og 21 genstande pr. uge for mænd – dette ugentlige antal genstande kaldes højrisikogrænsen. For unge mellem 16 og 18 år anbefales det at drikke mindst muligt og stoppe før fem genstande ved samme lejlighed (15).

I ungdomsårene sker der store forandringer i unges liv, som er med til at skabe grobund for nye vaner og ny adfærd, der ofte fastholdes ind i voksenalderen. Det er i de tidlige teenageår, at mange unge begynder at eksperimentere med alkohol, og det ser ud til, at unge, der starter tidligt og drikker meget, har større risiko for at udvikle alkoholrelaterede problemer senere i livet (16). For at kunne forebygge uensigtsmæssige alkoholvaner er det vigtigt at have viden om, hvordan alkoholindtag relaterer sig til en række forhold i unges liv. Viden om brugen af alkohol blandt unge, hvilke faktorer der ligger bag det høje alkoholforbrug, samt hvordan de unge selv oplever og vurderer konsekvenserne af deres alkoholforbrug, vil give mulighed for at planlægge forebyggende og sundhedsfremmende indsatser på området.

Denne rapport beskriver alkoholforbruget blandt unge på gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelser i Danmark. Rapporten belyser forventninger til og oplevelser med alkohol, forældrenes holdninger, de unges trivsel samt forældrenes socioøkonomiske position i relation til alkoholindtag. Derudover belyses variationer i alkoholvaner på tværs af ungdomsuddannelse og køn.

2. Metode

Ungdomsprofilen 2014

Beskrivelsen af alkoholforbrug blandt gymnasie- og erhvervsskoleelever er baseret på data fra den landsdækkende spørgeskemaundersøgelse Ungdomsprofilen 2014, gennemført af Statens Institut for Folkesundhed, SDU, og afrapporteret i 2015 (17).

Ungdomsprofilen 2014 er en såkaldt tværsnitsundersøgelse, hvor hyppigheden af en række sundhedsrelaterede faktorer er blevet målt samtidigt. Dette kan give et øjebliksbillede og dermed pege på sammenhænge, men det er ikke muligt at påvise, hvad der er årsag, og hvad der er virkning. Det er for eksempel muligt at påvise, at der er sammenhæng mellem søvn og alkoholindtag, men det er ikke muligt at sige, om søvn påvirker alkoholindtag, eller om alkoholindtag påvirker søvn.

Elevgrundlag

Størstedelen af alle unge i Danmark gennemfører på et tidspunkt en ungdomsuddannelse. Eksempelvis forventes det, at 89 % af ungdomsårgang 2014 (afsluttet 9. klasse i 2014) gennemfører en ungdomsuddannelse (heraf 68 % en gymnasial uddannelse, 32 % en erhvervsfaglig uddannelse, hvoraf 12 % tager både en gymnasial og en erhvervsfaglig uddannelse, og 1,6 % tager en særligt tilrettelagt uddannelse) (18). De gymnasiale ungdomsuddannelser er STX (studentereksamen), HF (højere forberedelseseksamen), HHX (højere handelseksamen) og HTX (højere teknisk eksamen). De erhvervsfaglige uddannelser består af 12 indgange (uddannelsesretninger) opdelt i grundforløb og hovedforløb. I Ungdomsprofilen 2014 er unge fra både gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelser repræsenteret. Blandt de gymnasiale uddannelser blev alle landets 137 almene gymnasier (STX og HF) inviteret til at deltage, og blandt erhvervsuddannelser blev 12 af landets største

erhvervsskoler inviteret (ud af i alt 91 erhvervsskoler i Danmark) til at deltage med grundforløbshold.

Dataindsamlingen

Dataindsamlingen foregik fra januar 2014 til december 2014 via et internetbaseret spørgeskema. På hver skole blev der identificeret én eller flere koordinatore. Deltagende skoler skulle afsætte en undervisningstime til at udfylde spørgeskemaet, hvor en lærer skulle være til stede. Koordinatorerne på skolerne fik tilsendt informations- og vejledningsmateriale separat til hver klasse/hold samt adgangskoder til det elektroniske spørgeskema. Informationsmaterialet udtrykte klart, at undersøgelsen var frivillig for elever at deltage i, og at deres besvarelser ville blive behandlet fortroligt. Som udgangspunkt foregik dataindsamlingen på hver skole i én til to specifikt aftalte uger efterfulgt af en rykkerprocedure, hvor klasser/hold med ingen eller meget få besvarelser blev rykket. På gymnasier foregik dette via koordinatorene. På erhvervsuddannelserne foregik rykkerproceduren dels via koordinatorene og dels via et besøg på skolen af Ungdomsprofilens projektgruppe (tre skoler frabad sig besøg).

Spørgeskemaet

Spørgeskemaet i Ungdomsprofilen 2014 indeholdt omkring 250 kernespørgsmål. Disse bidrog til at tegne et nuanceret billede af sundhedsadfærd, helbred og trivsel. Spørgsmålene kom fra flere kilder, og nogle blev særligt udviklet til Ungdomsprofilen 2014 i tæt samarbejde med forskere inden for de respektive områder. Andre spørgsmål blev hentet fra større eksisterende nationale og internationale spørgeskemaundersøgelser som for eksempel 'Skolebørnsundersøgelsen' (Health Behaviour in School-aged Children – HBSC) (11), 'Gymnasie- og HF-elevs sundhedsvaner og livsstil 1996-97' (19) og 'Den Nationale Sundhedsprofil' (20). Enkelte spørgsmål blev tilpasset til unge, da de oprindeligt var udviklet til voksne eller børn. Spørgeskemaet blev pilottestet af flere omgange ved hjælp af spørgeskemabesvarelser og efterfølgende fokusgruppeinterviews med både gymnasie- og erhvervsskole-

elever. Formålet med dette var at afdække, hvordan eleverne forstod spørgsmålene, om spørgsmålene blev oplevet som meningsfulde, alderssvarende, belastende eller vanskelige, og om der var vigtige aspekter, der var blevet overset. På baggrund af tilbagemeldingerne fra eleverne blev spørgeskemaet herefter ændret og tilpasset i tæt samarbejde med forskere inden for de forskellige områder. På baggrund af pilottests blev spørgeskemaet desuden forkortet, sådan at det var realistisk at kunne udfylde hele skemaet i løbet af en 45-minutters undervisningstime. Mindre justeringer i spørgeskemaet fandt løbende sted under dataindsamlingen.

Deltagelse

En oversigt over deltagelse i Ungdomsprofilen 2014 ses i tabel 1 (side 15). Blandt almene gymnasier deltog 119 (87 %) af de inviterede skoler, og blandt erhvervsskoler deltog 10 (83 %) af de inviterede skoler i undersøgelsen. Ifølge oplysninger fra de deltagende almene gymnasier var der potentielt 3.350 mulige deltagende klasser (med 85.835 mulige elevbesvarelser). I denne rapport er en classes deltagelse defineret ved mindst én elevbesvarelse. Således deltog 96 % af klasserne på de gymnasier, der var med i undersøgelsen. Af de 83.288 15-25-årige elever i de deltagende klasser deltog 70.503 elever (85 %). På erhvervsuddannelserne deltog 4.522 elever (72 %) af de 6.279 15-25-årige elever på de deltagende grundforløbshold.

I nærværende rapport er besvarelser fra elever over 25 år og under 15 år ekskluderet. Resultaterne i denne rapport er således baseret på information fra 75.025 elever fordelt på 70.503 gymnasieelever (STX og HF) og 4.522 erhvervsskoleelever (grundforløbselever). I tabel 2 (side 16) ses fordelingen af deltagerne opdelt på køn, alder og region. Gennemsnitsalderen er 17,9 år blandt gymnasieelever og 19,3 år blandt erhvervsskoleelever. Fordelingen af gymnasieelever opdelt på årgang ses i tabel 3 (side 16), og i tabel 4 (side 16) ses fordelingen af de deltagende erhvervsskoleelever opdelt på indgang. Erhvervsskoleeleverne havde

gennemsnitligt gået på deres grundforløb i 13,9 uger (i spændet fra 1 til 60 uger), da de deltog i Ungdomsprofilen 2014.

Repræsentativitet og generaliserbarhed

I 2014 gik ca. 105.000 unge på en almen gymnasial uddannelse (STX eller HF) (18), og Ungdomsprofilen 2014 omfatter ca. 66 % af disse elever. Da deltagelsesprocenten på alle niveauer (skole, klasse, elev) er forholdsvis høj på de almene gymnasier (tabel 1), antages billedet blandt elever på almene gymnasier at være repræsentativt for denne gruppe. HF-elever udgør på landsplan 16 % af de almene gymnasieelever (STX og HF), men i Ungdomsprofilen 2014 udgør HF-elever omtrent 8 % af de deltagende almengymnasiale elever. HF-elever er derfor en smule underrepræsenteret.

I 2014 gik ca. 40.000 unge på et erhvervsuddannelsesgrundforløb (21), og Ungdomsprofilen 2014 omfatter således ca. 13 % af alle grundforløbselever. For at sikre regional repræsentativitet blev de inviterede erhvervsskoler udvalgt på baggrund af regional placering og størrelse. Der er således inkluderet mindst én skole fra hver region. Desuden er grundforløbselever fra alle 12 indgange repræsenteret i undersøgelsen. Fordelingen af elever på indgange (tabel 3) er ikke repræsentativ for den nationale fordeling, da skolerne selv var med til at udpege hvilke hold, der skulle deltage i undersøgelsen.

Elever på HHX, HTX og særligt tilrettelagte ungdomsuddannelser er ikke repræsenteret i undersøgelsen. Ungdomsprofilen 2014 inkluderer desuden ikke HF-enkeltfagselever, HF-elever fra skoler, der ikke også tilbyder STX, samt elever på erhvervsuddannelsernes hovedforløb. Herudover er unge, der ikke går på en ungdomsuddannelse, ikke repræsenteret i undersøgelsen. Resultaterne fra Ungdomsprofilen 2014 kan således ikke generaliseres til danske unge som helhed. Undersøgelsen viser derimod et billede af de danske unge, der i 2014 gik på de udvalgte ungdomsuddannelser;

de almene gymnasier og erhvervsuddannelsens grundforløb.

Registerkobling

For at identificere socioøkonomiske forskelle i elevernes alkoholvaner er registeroplysninger om forældres uddannelsesniveau, familieindkomst, forældres beskæftigelsesstatus og befolkningstæthed ved uddannelsesinstitutionen blevet koblet til eleverne via deres cpr-nummer. Forældres uddannelsesniveau er bestemt ud fra den af elevens forældre, der har gennemført det højeste niveau af uddannelse, og opdelt i kategorierne grundskole, gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse samt videregående uddannelse. Familieindkomst er bestemt ud fra den såkaldt ækvivalerede familieind-

komst, der er et udtryk for familiens disponible indkomst, når der er taget højde for antallet af personer i familien. Familieindkomsten er på baggrund af tertiler opdelt i tre kategorier, der repræsenterer dem med familieindkomst under 200.000 kr., mellem 200.000 og 275.000 kr. samt dem med familieindkomst over 275.000 kr. Forældres beskæftigelsesstatus er bestemt ud fra begge forældres tilknytning til arbejdsmarkedet og opdelt i kategorierne ingen beskæftigede, én beskæftiget samt begge beskæftigede. Befolkningstæthed omkring uddannelsesinstitutionen er bestemt på baggrund af oplysninger om, hvor stor en andel af kommunens befolkning, der bor i et tætbeholdt område, og er opdelt i høj, mellem og lav tæthed.

Tabel 1. Deltagelse i Ungdomsprofilen 2014*

	I alt	Gymnasier	Erhvervsuddannelser
Antal inviterede skoler	149	137	12
Antal deltagende skoler	129	119	10
Deltagelsesprocent på skoleniveau	87 %	87 %	83%
Antal inviterede klasser		3.350	-
Antal deltagende klasser/hold (mindst én deltagende elev)		3.214	-
Deltagelsesprocent på klasseniveau, blandt deltagende skoler		96%	-
Antal elever i inviterede klasser		85.835	-
Antal elever i deltagende klasser		83.364	-
Antal elevbesvarelser	75.843	70.674	5.179
Deltagelsesprocent på elevniveau, blandt inviterede klasser		82 %	-
Deltagelsesprocent på elevniveau, blandt deltagende klasser		85 %	-
Antal elever i deltagende klasser/hold, 15-25 år	89.567	83.288	6.279
Antal elevbesvarelser, 25 år eller yngre	75.025	70.503	4.522
Deltagelsesprocent på elevniveau, blandt deltagende klasser/hold	84 %	85 %	72 %

*To gymnasier havde enkelte erhvervsskoleelever. Skolerne medregnes under gymnasier, mens eleverne medregnes under erhvervsuddannelser.

Tabel 2. Deltagere opdelt på køn, alder og region

	I alt		Gymnasier		Erhvervsuddannelser	
I alt	75.025	100 %	70.503	100 %	4.522	100 %
Køn						
Piger	43.906	59 %	42.876	61 %	1.030	23 %
Drenge	31.119	41 %	27.627	39 %	3.495	77 %
Alder						
≤16 år	14.885	20 %	14.278	20 %	607	13 %
17 år	24.753	33 %	23.614	33 %	1.139	25 %
18 år	22.050	29 %	21.313	30 %	737	16 %
19 år	10.268	14 %	9.738	14 %	530	12 %
20 år	1.474	2,0 %	1.078	1,5 %	396	8,8 %
21-25 år	1.595	2,1 %	482	<1,0 %	1.113	25 %
Region						
Hovedstaden	23.147	31 %	21.875	31 %	1.272	28 %
Midtjylland	15.919	21 %	15.627	22 %	292	6,5 %
Syddanmark	15.560	21 %	14.424	20 %	1.136	25 %
Sjælland	11.863	16 %	10.814	15 %	1.049	23 %
Nordjylland	8.536	11 %	7.763	11 %	773	17 %

Tabel 3. Deltagende gymnasieelever opdelt på årgang

Årgang	Gymnasier
1. årgang	37 %
2. årgang	35 %
3. (4. årgang)	28 %

Tabel 4. Deltagende erhvervsskoleelever opdelt på grundforløbsindgange og national fordeling af elever på grundforløbsindgange

Indgang	Ungdomsprofilen 2014	Nationalt 2014
Bygge og anlæg	21 %	12 %
Strøm, styring og it	19 %	7,1 %
Merkantil	15 %	28 %
Bil, fly og andre transportmidler	15 %	7,4 %
Medieproduktion	7,6 %	4,3 %
Produktion og udvikling	7,3 %	6,6 %
Mad til mennesker	4,2 %	11 %
Transport og logistik	3,8 %	2,7 %
Bygnings- og brugerservice	2,2 %	2,2 %
Dyr, planter og natur	2,0 %	6,4 %
Sundhed, omsorg og pædagogik	1,9 %	11 %
Krop og stil	<1,0 %	1,4 %

3. Alkoholvaner

Tidligere undersøgelser har vist, at danske unge har et højt alkoholforbrug sammenlignet med andre europæiske unge (4, 5). Et højt alkoholforbrug kan have negative helbreds-konsekvenser (1), og der er fundet en sammenhæng mellem et stort alkoholforbrug tidligt i livet og en forøget risiko for alkoholproblemer senere i livet (16). Det følgende afsnit beskriver alkoholvaner blandt gymnasie- og erhvervs-skoleelever på baggrund af Ungdomsprofilen 2014.

Ugentligt alkoholindtag

I Ungdomsprofilen 2014 er eleverne blevet bedt om at angive, hvor ofte de drikker alkohol i weekender og i hverdage. Samtidig er de blevet bedt om at vurdere, hvor mange genstande de drikker på en normal uge, både på hverdage og i weekender. Elever, der angiver, at de aldrig drikker alkohol, hverken i weeken-

der eller i hverdage, udgør 10 % på gymnasier og 19 % på erhvervsskoler. Gymnasieelever angiver i gennemsnit at drikke 10,7 genstande om ugen, og erhvervsskoleelever angiver i gennemsnit at drikke 12,1 genstande om ugen. Piger drikker i gennemsnit 9,2 og 8,1 genstande om ugen på henholdsvis gymnasier og erhvervsuddannelser. Drengene på gymnasier drikker i gennemsnit 13,1 genstande ugentligt, og drengene på erhvervsuddannelser drikker i gennemsnit 13,3 genstande ugentligt.

På erhvervsuddannelser angiver 17 %, at de drikker 0 genstande på en normal uge (tabel 5), hvorimod 6,2 % af gymnasieelever svarer, at de drikker 0 genstande på en normal uge.

Alkoholindtag over højrisikogrænsen

Tabel 6 viser andelen af elever, der på en normal uge drikker over højrisikogrænsen. Det ses, at cirka en femtedel på både gymnasier og erhvervsuddannelser drikker over højrisikogrænsen.

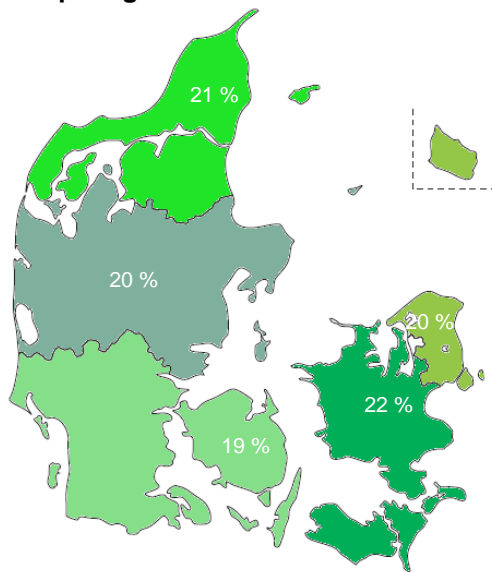
Tabel 5. Ugentligt alkoholindtag på gymnasier og erhvervsuddannelser. Procent

	Gymnasier			Erhvervsuddannelser		
	Piger n=42.478	Drengene n=27.183	Total n=69.661	Piger n=993	Drengene n=3.353	Total n=4.346
Drikker aldrig	11 %	10 %	10 %	18 %	19 %	19 %
0 genstande	6,2 %	6,1 %	6,2 %	20 %	16 %	17 %
1-4 genstande	18 %	14 %	17 %	20 %	17 %	18 %
5-10 genstande	32 %	22 %	28 %	17 %	13 %	14 %
>10 genstande	33 %	47 %	39 %	25 %	36 %	33 %

Tabel 6. Alkoholindtag over Sundhedsstyrelsens højrisikogrænse (>14 for kvinder og >21 for mænd) på gymnasier og erhvervsuddannelser. Procent

	Gymnasier			Erhvervsuddannelser		
	Piger n=42.478	Drengene n=27.183	Total n=69.661	Piger n=993	Drengene n=3.353	Total n=4.346
Over højrisikogrænsen	21 %	19 %	20 %	20 %	22 %	21 %

Figur 1. Alkoholindtag over Sundhedsstyrelsens højrisikogrænse på gymnasier, opdelt på region

I figur 1 er andelen, der drikker over højrisikogrænsen blandt gymnasieelever, illustreret på regionsniveau. Af danmarkskortet fremgår det, at andelen, der drikker over højrisikogrænsen, udgør cirka en femtedel i alle fem regioner.

Alkoholindtag i weekender

Eleverne er blevet spurgt, hvor ofte de drikker alkohol i weekender. Her svarer 11 % blandt gymnasieelever, at de aldrig drikker alkohol i weekender. Den tilsvarende andel blandt erhvervsskoleelever er 19 % (tabel 7). En større andel blandt drenge end blandt piger svarer, at de drikker alkohol hver weekend. Dette gælder både på gymnasier og erhvervsuddannelser. På gymnasier drikker 17 % blandt drenge og 8,6 % blandt piger alkohol hver weekend. På erhvervsuddannelser er den tilsvarende andel 15 % blandt drenge og 7,6 % blandt piger.

Tabel 7. Hyppighed af alkoholindtag i weekender på gymnasier og erhvervsuddannelser. Procent

	Gymnasier			Erhvervsuddannelser		
	Piger n=42.804	Drenge n=27.545	Total n=70.349	Piger n=1.027	Drenge n=3.478	Total n=4.505
Aldrig	11 %	10 %	11 %	18 %	19 %	19 %
Enkelte weekender	47 %	39 %	44 %	59 %	46 %	49 %
Næsten hver weekend	34 %	34 %	34 %	15 %	21 %	19 %
Hver weekend	8,6 %	17 %	12 %	7,6 %	15 %	13 %

Binge-drikning

Binge-drikning er defineret som indtag af fem eller flere genstande ved samme lejlighed. Af tabel 8 fremgår det, at 28 % af gymnasieelever har binge-drukket fire eller flere gange inden for de seneste 30 dage, mens den tilsvarende andel på erhvervsuddannelser er 20 %. Det

ses ligeledes, at en større andel drenge end piger binge-drikker hyppigt. Eksempelvis har 24 % blandt piger mod 35 % blandt drenge på gymnasier binge-drukket fire eller flere gange inden for de seneste 30 dage. Den tilsvarende andel for elever på erhvervsuddannelser er 17 % og 21 % for henholdsvis piger og drenge.

Tabel 8. Hyppighed af binge-drikning (fem eller flere genstande ved samme lejlighed) inden for de seneste 30 dage på gymnasier og erhvervsuddannelser. Procent

	Gymnasier			Erhvervsuddannelser		
	Piger n=42.622	Drenge n=27.411	Total n=70.033	Piger n=873	Drenge n=3.198	Total n=4.071
0 gange	23 %	19 %	21 %	43 %	40 %	41 %
1 gang	18 %	15 %	17 %	20 %	17 %	18 %
2-3 gange	35 %	32 %	34 %	20 %	22 %	21 %
≥4 gange	24 %	35 %	28 %	17 %	21 %	20 %

Alkoholindtag til fest

Elever på gymnasier er blevet bedt om at vurdere, hvor mange genstande de har drukket til den seneste gymnasiefest, mens elever på erhvervsuddannelser har vurderet, hvor mange genstande de gennemsnitligt drikker, når de er til fest. Tabel 9 viser andelen af elever, der drikker 0 genstande, 1-5 genstande, 6-9 genstande, 10-15 genstande og >15 genstande,

fordelt på uddannelsessted og køn. Det fremgår, at 69 % af gymnasieelever og 88 % af erhvervsskoleelever angiver at have drukket mere end 5 genstande (binge-druknet) ved seneste fest, eller når de er i byen. Endvidere angiver hver tredje elev på erhvervsuddannelser, at de drikker mere end 15 genstande, mens det kun er hver tiende på gymnasier.

Tabel 9. Alkoholindtag til fest på gymnasier og erhvervsuddannelser. Procent

	Gymnasier			Erhvervsuddannelser		
	Piger n=39.632	Drenge n=25.512	Total 65.144	Piger n=797	Drenge n=2.716	Total n=3.513
0 genstande	9,0 %	8,4 %	8,7 %	0,6 %	0,4 %	0,5 %
1-5 genstande	27 %	17 %	23 %	18 %	11 %	12 %
6-9 genstande	31 %	22 %	28 %	30 %	16 %	18 %
10-15 genstande	27 %	37 %	31 %	34 %	38 %	37 %
>15 genstande	5,6 %	16 %	9,5 %	20 %	36 %	33 %

4. Alkohol-kultur

Alkoholindtag anses blandt flertallet i Danmark for at være en positiv social aktivitet, der er en naturlig del af ungdomslivet og dét at blive voksen (9). Endvidere har mange unge en forventning om, at de får det sjovere, når de drikker alkohol (22). Samtidig har tidligere undersøgelser dog vist, at flere unge har oplevet negative konsekvenser i forbindelse med deres alkoholindtag, såsom ulykker, slagsmål, eller at gøre ting, de senere fortrød (2, 23). Der er tidligere påvist en sammenhæng mellem omgivelsernes forhold til alkohol og unges alkoholindtag. Der er således studier, der har fundet, at unge, som har venner med et højt alkoholindtag, med større sandsynlighed har et tilsvarende højt alkoholindtag (6, 24). Der er desu-

den fundet sammenhænge mellem unges alkoholindtag og henholdsvis deres forældres udtrykte regler om alkoholindtag samt forældrenes eget alkoholindtag (25-28). Det følgende afsnit beskriver alkoholkulturen blandt gymnasie- og erhvervsskoleelever på baggrund af Ungdomsprofilen 2014.

Positive forventninger til alkoholindtag

Eleverne er blevet spurgt til, hvor enige de er i en række udsagn omkring positive forventninger til alkoholindtag. Tabel 10 viser, at langt størstedelen af elever på gymnasier og erhvervsuddannelser svarer, at de er enige eller helt enige i, at de får det sjovere, bliver mere udadvendte og bliver mere selvsikre, når de drikker alkohol. En mindre andel er enig eller helt enig i, at de glemmer deres problemer, når de drikker alkohol.

Tabel 10. Andel, der har positive forventninger til alkoholindtag, blandt gymnasieelever og erhvervsskoleelever. Procent

Gymnasier								
	Jeg får det sjovere/bliver gladere		Jeg bliver mere udadvendt		Jeg bliver mere selvsikker		Jeg glemmer mine problemer	
	Piger n=41.729	Drenge n=27.030	Piger n=41.676	Drenge n=26.988	Piger n=41.622	Drenge n=26.976	Piger n=41.633	Drenge n=26.983
Helt enig	46 %	48 %	48 %	44 %	29 %	32 %	15 %	19 %
Enig	38 %	36 %	36 %	37 %	38 %	36 %	22 %	22 %
Hverken enig eller uenig	12 %	12 %	11 %	13 %	26 %	25 %	38 %	36 %
Uenig	1,2 %	1,4 %	1,7 %	2,0 %	4,3 %	4,1 %	16 %	14 %
Helt uenig	3,2 %	2,5 %	3,3 %	3,4 %	3,9 %	3,4 %	8,2 %	8,9 %
Erhvervsuddannelser								
	Piger n=867	Drenge n=3.156	Piger n=863	Drenge n=3.113	Piger n=864	Drenge n=3.124	Piger n=862	Drenge n=3.125
Helt enig	39 %	43 %	44 %	38 %	32 %	33 %	24 %	26 %
Enig	37 %	32 %	36 %	33 %	35 %	31 %	23 %	20 %
Hverken enig eller uenig	17 %	17 %	12 %	20 %	21 %	25 %	30 %	31 %
Uenig	2,9 %	2,1 %	3,5 %	3,7 %	6,9 %	5,1 %	13 %	12 %
Helt uenig	4,0 %	5,1 %	3,9 %	6,0 %	4,9 %	6,2 %	11 %	12 %

Positive forventninger fordelt på drikkevaner

Tabel 11 viser andelen af elever, der er enige eller helt enige i, at de får det sjovere, bliver mere udadvendte, bliver mere selvsikre og glemmer deres problemer, når de drikker alkohol, fordelt på, om de drikker under eller over højrisikogrænsen. Der er en større andel blandt elever, der drikker over højrisikogrænsen, som har positive forventninger til alkoholindtag end blandt elever, der drikker under

højrisikogrænsen. Dette gælder både blandt gymnasieelever og erhvervsskoleelever. På gymnasier er der ingen forskelle mellem drenge og piger på andelen, der angiver at have positive forventninger til alkoholindtag. På erhvervsskoler er der dog enkelte kønsforskelle. Således svarer en større andel af piger, der drikker over højrisikogrænsen, at de bliver mere udadvendte og glemmer deres problemer, sammenlignet med drenge, der drikker over højrisikogrænsen.

Tabel 11. Andel, der har positive forventninger til alkoholindtag, fordelt på alkoholindtag under og over Sundhedsstyrelsens højrisikogrænse blandt gymnasieelever og erhvervsskoleelever. Procent

Gymnasier						
	Drenge		Piger		Total	
	Under højrisikogrænsen n=21.611	Over højrisikogrænsen n=5.032	Under højrisikogrænsen n=32.408	Over højrisikogrænsen n=8.900	Under højrisikogrænsen n=54.019	Over højrisikogrænsen n=13.932
Jeg får det sjovere/bliver gladere	82 %	94 %	81 %	95 %	81 %	95 %
Jeg bliver mere udadvendt	80 %	90 %	82 %	93 %	81 %	92 %
Jeg bliver mere selvsikker	65 %	79 %	63 %	79 %	64 %	79 %
Jeg glemmer mine problemer	38 %	52 %	34 %	50 %	36 %	51 %
Erhvervsuddannelser						
	Drenge		Piger		Total	
	Under højrisikogrænsen n=2.373	Over højrisikogrænsen n=665	Under højrisikogrænsen n=681	Over højrisikogrænsen n=168	Under højrisikogrænsen n=3.054	Over højrisikogrænsen n=833
Jeg får det sjovere/bliver gladere	71 %	91 %	71 %	93 %	71 %	92 %
Jeg bliver mere udadvendt	68 %	81 %	77 %	94 %	70 %	84 %
Jeg bliver mere selvsikker	60 %	79 %	64 %	80 %	61 %	79 %
Jeg glemmer mine problemer	42 %	58 %	41 %	67 %	42 %	60 %

Tabel 12 viser andele blandt gymnasie- og erhvervsskoleelever, der er enige eller helt enige i, at de får det sjovere, bliver mere udadvendte, bliver mere selvsikre og glemmer deres problemer, fordelt på hyppighed af alkoholindtag i weekender. Det fremgår, at en større andel blandt både gymnasie- og erhvervsskoleelever, der drikker i weekender, har positive forventninger til alkoholindtag sammenlignet

med de elever, der aldrig drikker i weekender. Dette gælder både blandt gymnasieelever og erhvervsskoleelever. Eksempelvis svarer 92 % af gymnasieelever, der drikker alkohol hver weekend eller næsten hver weekend, at de bliver mere udadvendte, når de drikker alkohol, sammenlignet med 26 % af gymnasieelever, der aldrig drikker alkohol i weekender.

Tabel 12. Andel, der har positive forventninger til alkoholindtag, fordelt på hyppighed af alkoholindtag i weekender blandt gymnasieelever og erhvervsskoleelever. Procent

Gymnasier									
	Dreng			Piger			Total		
	Aldrig n=2.380	Enkelte weekender n=10.657	Hver /næsten hver weekend n=13.921	Aldrig n=3.527	Enkelte weekender n=20.105	Hver /næsten hver weekend n=17.959	Aldrig n=5.907	Enkelte weekender n=30.762	Hver /næsten hver weekend n=31.880
Jeg får det sjovere/bliver gladere	29 %	84 %	94 %	24 %	86 %	94 %	26 %	85 %	94 %
Jeg bliver mere udadvendt	31 %	83 %	90 %	26 %	86 %	93 %	28 %	85 %	92 %
Jeg bliver mere selvsikker	24 %	66 %	76 %	18 %	66 %	76 %	21 %	66 %	76 %
Jeg glemmer mine problemer	18 %	39 %	47 %	13 %	35 %	45 %	15 %	36 %	46 %
Erhvervsuddannelser									
	Dreng			Piger			Total		
	Aldrig n=546	Enkelte weekender n=1.447	Hver /næsten hver weekend n=1.117	Aldrig n=144	Enkelte weekender n=516	Hver /næsten hver weekend n=203	Aldrig n=690	Enkelte weekender n=1.963	Hver /næsten hver weekend n=1.320
Jeg får det sjovere/bliver gladere	36 %	80 %	90 %	46 %	78 %	91 %	38 %	80 %	90 %
Jeg bliver mere udadvendt	37 %	75 %	82 %	49 %	84 %	94 %	40 %	77 %	84 %
Jeg bliver mere selvsikker	34 %	65 %	77 %	43 %	70 %	77 %	36 %	66 %	76 %
Jeg glemmer mine problemer	27 %	46 %	55 %	30 %	47 %	57 %	27 %	46 %	55 %

Negative konsekvenser

De elever, der drikker alkohol, er blevet spurgt, om de inden for det seneste år i forbindelse med alkoholindtag har været i slagsmål, været involveret i uheld/ulykke, har haft problemer med forældre eller venner, har haft sex, som de fortrød, eller taget stoffer, som de fortrød. Tabel 13 viser andelen af elever, der har oplevet negative konsekvenser én eller flere gange inden for det seneste år. Generelt har flere

elever på erhvervsuddannelser oplevet negative konsekvenser i forbindelse med alkoholindtag sammenlignet med gymnasieelever. På tværs af begge uddannelsesinstitutioner har en større andel drenge end piger været i slagsmål, involveret i ulykker og taget stoffer, som de fortrød, hvorimod en større andel piger end drenge har haft problemer med forældre eller venner og haft sex, som de senere fortrød.

Tabel 13. Andel, der har oplevet negative konsekvenser i forbindelse med alkoholindtag, blandt gymnasieelever og erhvervsskoleelever*. Procent

	Gymnasier			Erhvervsuddannelser		
	Piger n=35.133	Drenge n=22.572	Total n=57.705	Piger n=605	Drenge n=2.138	Total n=2.743
Været i slagsmål	5,2 %	16 %	9,7 %	24 %	36 %	33 %
Været involveret i uheld/ulykke	7,7 %	13 %	10 %	12 %	18 %	17 %
Haft problemer med forældre eller venner	35 %	23 %	30 %	43 %	28 %	32 %
Haft sex, som jeg fortrød bagefter	20 %	18 %	19 %	30 %	24 %	25 %
Taget stoffer, som jeg fortrød bagefter	6,6 %	11 %	8,1 %	12 %	15 %	14 %

* Beregnet ud af de elever, der drikker alkohol.

Negative konsekvenser fordelt på drikkevaner

Tabel 14 viser andele, der har oplevet negative konsekvenser i forbindelse med alkoholindtag inden for det seneste år, blandt elever, der drikker under eller over højrisikogrænsen. Det fremgår af tabellen, at en større andel af de elever, der drikker over højrisikogrænsen, har oplevet negative konsekvenser, end de, der drikker under højrisikogrænsen, på både gymnasier og erhvervsuddannelser. Blandt gymnasie og erhvervsskoleelever, der drikker over

højrisikogrænsen, har en større andel drenge end piger været i slagsmål, været involveret i uheld/ulykke og taget stoffer, som de senere fortrød, i forbindelse med alkoholindtag. Omvendt har en større andel af piger end drenge på både gymnasier og erhvervsskoler haft problemer med forældre eller venner, og på erhvervsskoler har piger også i højere grad haft sex, som de senere fortrød, sammenlignet med drenge, der drikker over højrisikogrænsen.

Tabel 14. Andel, der har oplevet negative konsekvenser i forbindelse med alkoholindtag, fordelt på alkoholindtag under og over Sundhedsstyrelsens højrisikogrænse blandt gymnasieelever og erhvervsskoleelever*. Procent

Gymnasier						
	Dreng		Piger		Total	
	Under højrisikogrænsen n=17.578	Over højrisikogrænsen n=4.994	Under højrisikogrænsen n=26.276	Over højrisikogrænsen n=8.857	Under højrisikogrænsen n=43.845	Over højrisikogrænsen n=13.851
Været i slagsmål	12 %	32 %	3,1 %	11 %	6,8 %	19 %
Været involveret i uheld/ulykke	10 %	23 %	5,9 %	13 %	7,7 %	17 %
Haft problemer med forældre eller venner	20 %	33 %	30 %	49 %	26 %	44 %
Haft sex, som jeg fortrød bagefter	14 %	32 %	15 %	33 %	15 %	33 %
Taget stoffer, som jeg fortrød bagefter	8,2 %	19 %	4,4 %	13 %	5,9 %	15 %
Erhvervsuddannelser						
	Dreng		Piger		Total	
	Under højrisikogrænsen n=1.428	Over højrisikogrænsen n=710	Under højrisikogrænsen n=409	Over højrisikogrænsen n=195	Under højrisikogrænsen n=1.837	Over højrisikogrænsen n=906
Været i slagsmål	26 %	55 %	16 %	41 %	24 %	52 %
Været involveret i uheld/ulykke	13 %	29 %	7,3 %	24 %	12 %	28 %
Haft problemer med forældre eller venner	22 %	40 %	37 %	57 %	26 %	44 %
Haft sex, som jeg fortrød bagefter	18 %	35 %	24 %	42 %	20 %	36 %
Taget stoffer, som jeg fortrød bagefter	11 %	22 %	9,3 %	18 %	11 %	21 %

* Beregnet ud af de elever, der drikker alkohol.

Af tabel 15 fremgår det, at en større andel af elever på gymnasier og erhvervsuddannelser, der drikker hver weekend eller næsten hver weekend, oplever negative konsekvenser i forbindelse med alkoholindtag sammenlignet med de elever, der kun drikker enkelte weekender. Eksempelvis angiver 44 %

af erhvervsskoleelever, der drikker alkohol hver weekend eller næsten hver weekend, at de har været i slagsmål i forbindelse med alkoholindtag, sammenlignet med 23 % af erhvervsskoleelever, der kun drikker enkelte weekender.

Tabel 15. Andel, der har oplevet negative konsekvenser i forbindelse med alkoholindtag, fordelt på hyppighed af alkoholindtag i weekender*. Procent

Gymnasier						
	Dreng		Piger		Total	
	Enkelte weekender n=8.802	Hver/næsten hver weekend n=13.728	Enkelte weekender n=17.286	Hver/næsten hver weekend n=17.798	Enkelte weekender n=26.088	Hver/næsten hver weekend 31.526
Været i slagsmål	11 %	21 %	3,5 %	6,8 %	5,8 %	13 %
Været involveret i uheld/ulykke	7,9 %	17 %	4,8 %	11 %	5,8 %	13 %
Haft problemer med forældre eller venner	15 %	28 %	26 %	43 %	22 %	36 %
Haft sex, som jeg fortrød bagefter	11 %	23 %	12 %	27 %	11 %	25 %
Taget stoffer, som jeg fortrød bagefter	6,0 %	13 %	3,4 %	9,7 %	4,3 %	11 %
Erhvervsuddannelser						
	Dreng		Piger		Total	
	Enkelte weekender n=999	Hver/næsten hver weekend n=1.123	Enkelte weekender n=380	Hver/næsten hver weekend n=223	Enkelte weekender n=1.379	Hver/næsten hver weekend n=1.346
Været i slagsmål	25 %	45 %	17 %	35 %	23 %	44 %
Været involveret i uheld/ulykke	13 %	23 %	7,9 %	21 %	12 %	22 %
Haft problemer med forældre eller venner	20 %	35 %	38 %	53 %	25 %	38 %
Haft sex, som jeg fortrød bagefter	17 %	28 %	25 %	38 %	20 %	30 %
Taget stoffer, som jeg fortrød bagefter	11 %	19 %	9,5 %	17 %	10 %	18 %

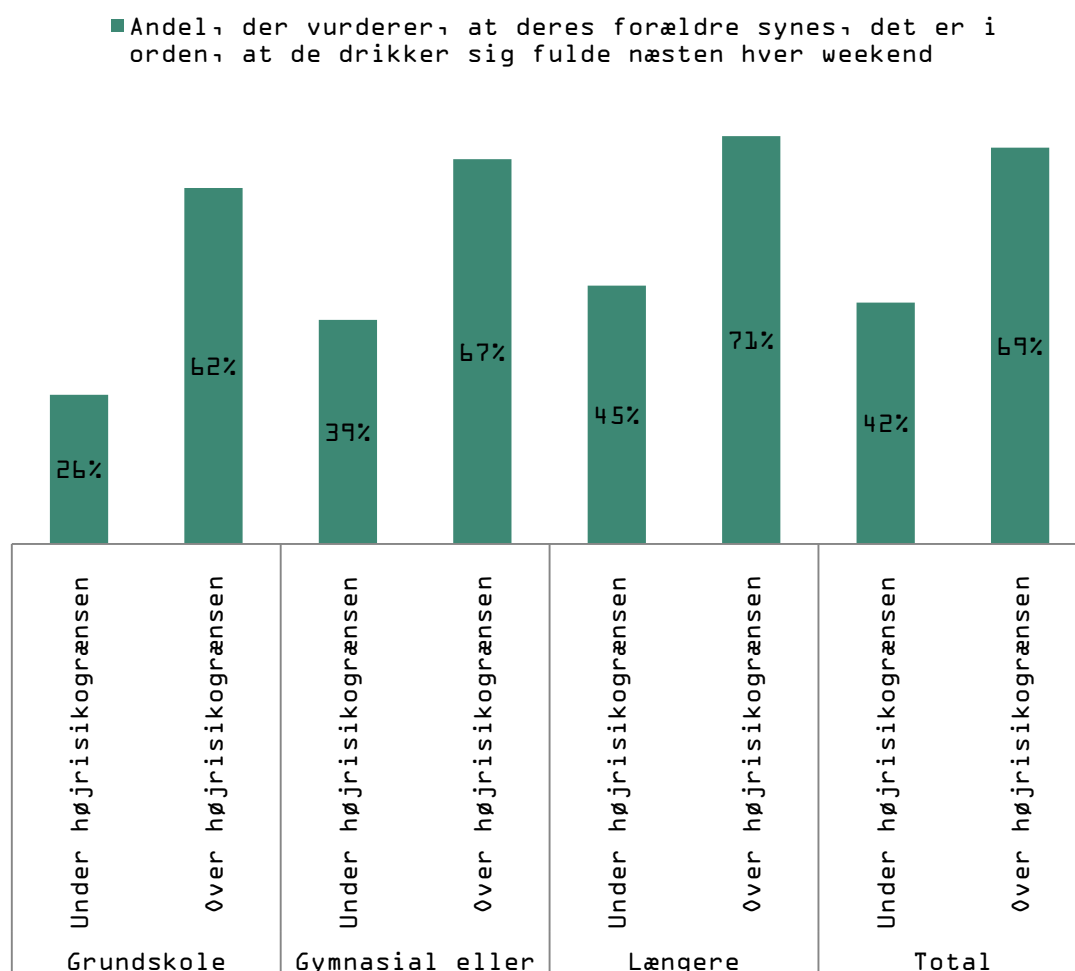
* Beregnet ud af de elever, der drikker alkohol. De elever, der har svaret, at de drikker alkohol, men aldrig drikker i weekender, er også ekskluderet, da denne gruppe kun udgør få elever.

Vurdering af forældres holdning

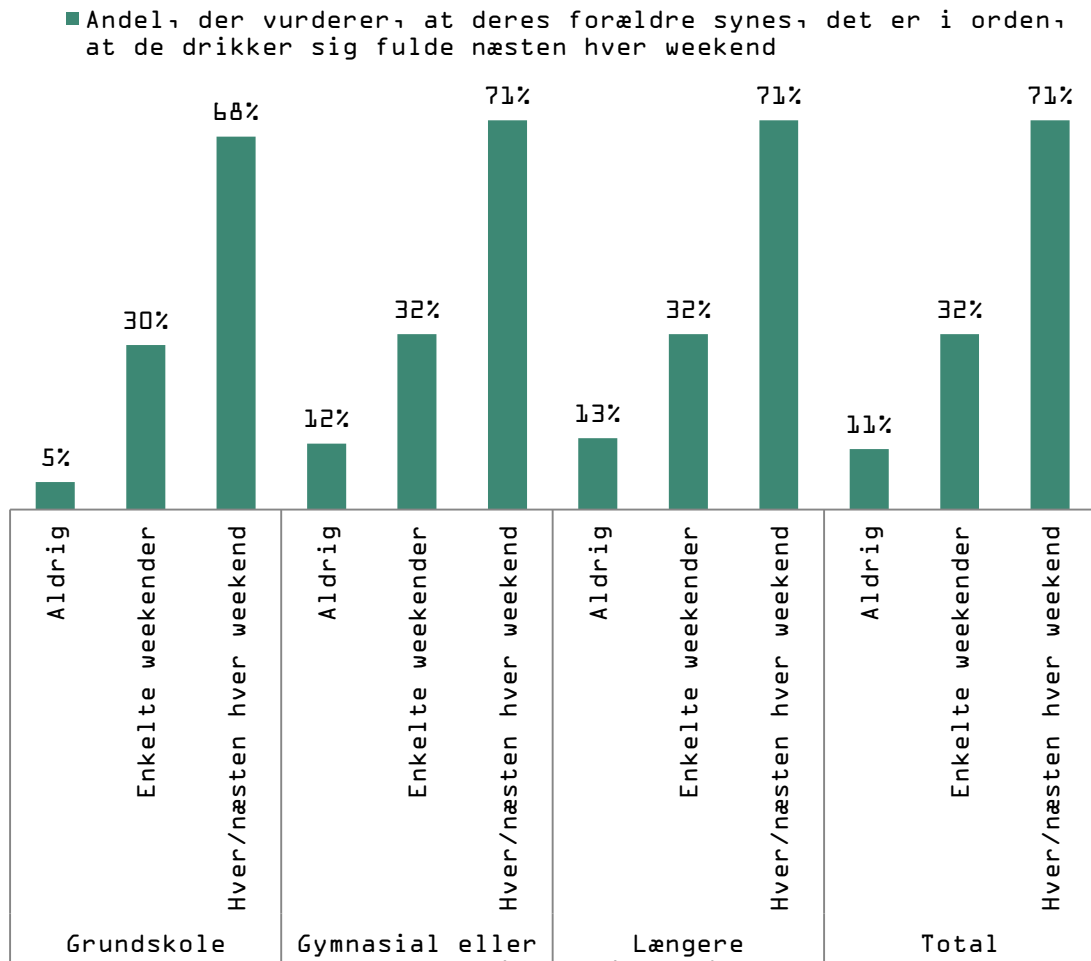
Elever på gymnasier er blevet spurgt, hvad deres forældre ville synes om, at de drak sig fulde næsten hver weekend. Figur 2 viser, at blandt gymnasieelever, der drikker over højrisikogrænsen, vurderer 69 %, at deres forældre synes, det er i orden, at de drikker sig fulde næsten hver weekend, hvorimod det kun gælder for 42 % blandt gymnasieelever, der drikker under højrisikogrænsen. Endvidere ses det, at en større andel af elever, hvis forældre har en længere videregående uddannelse, vurderer, at deres forældre synes, det er i orden, at de drikker sig fulde næsten hver week-

end. Dette gælder både for elever der drikker under og over højrisikogrænsen. Figur 3 viser ligeledes, at den største andel, som vurderer, at deres forældre synes, det er i orden, at de drikker sig fulde næsten hver weekend, findes blandt gymnasieelever, der drikker alkohol hyppigt. For alle grupper af alkoholindtag gælder det, at flere drenge end piger vurderer, at deres forældre synes, det er i orden, at de drikker sig fulde næsten hver weekend. Dog er der ikke den store forskel i andelen som vurderer, at deres forældre synes, det er i orden, at de drikker sig fulde næsten hver weekend, når man inddeler eleverne efter forældrenes uddannelsesniveau.

Figur 2. Andel af gymnasieelever, der vurderer, at deres forældre synes, det er i orden, at de drikker sig fulde næsten hver weekend, fordelt på forældres uddannelsesniveau og alkoholindtag under og over Sundhedsstyrelsens højrisikogrænse. Procent

Figur 3. Andel af gymnasieelever, der vurderer, at deres forældre synes, det er i orden, at de drikker sig fulde næsten hver weekend, fordelt på forældres uddannelsesnivea u og hyppighed af alkoholindtag i weekender. Procent

Vurdering af andre unges alkoholindtag

Eleverne er blevet bedt om at vurdere, hvor mange genstande de tror, andre unge med samme alder og køn drikker, når de er til gymnasiefest eller i byen. Tabel 16 viser, at andelen, der vurderer andre unges alkoholindtag til at være højt (>15 genstande), er større blandt de elever, der drikker over højrisikogrænsen, sammenlignet med de elever, der drikker under højrisikogrænsen. Dette gælder for både gymnasie- og erhvervsskoleelever. Samlet set vurderer en større andel af elever på erhvervsuddannelser end på gymnasier, at andre unge med samme alder og køn har et højt alkohol-

indtag til fest. Når elever opdeles på, hvor hyppigt de drikker alkohol i weekender, ser man, at der på erhvervsuddannelser er en større andel, der vurderer andre unges alkoholindtag til at være højt (>15 genstande), blandt elever, der drikker hyppigt (tabel 17). Blandt gymnasieelever er der ikke forskel på, hvem der vurderer andre unges alkoholindtag til at være højt, på baggrund af, hvor ofte de unge selv drikker. Andelen, der vurderer andre unges alkoholindtag til at være lavt (0-5 genstande), er til gengæld større blandt elever, der aldrig drikker i weekender, sammenlignet med de elever, der drikker enkelte weekender eller hver/næsten hver weekend.

Tabel 16. Elevers egne vurderinger af andre unges alkoholindtag til fest fordelt på alkoholindtag under og over Sundhedsstyrelsens højriskogrænse*. Procent

Gymnasier						
Genstande	Drengene		Piger		Total	
	Under højriskogrænsen n=22.010	Over højriskogrænsen n=5.018	Under højriskogrænsen n=33.414	Over højriskogrænsen n=8.904	Under højriskogrænsen n=55.424	Over højriskogrænsen n=13.922
0-5	9,9 %	6,1 %	12 %	4,4 %	11 %	5,0 %
6-15	81 %	70 %	82 %	76 %	82 %	74 %
>15	8,7 %	24 %	6,0 %	20 %	7,1 %	21 %

Erhvervsuddannelser						
Genstande	Drengene		Piger		Total	
	Under højriskogrænsen n=2.585	Over højriskogrænsen n=720	Under højriskogrænsen n=783	Over højriskogrænsen n=2.585	Under højriskogrænsen n=3.368	Over højriskogrænsen n=917
0-5	7,5 %	1,9 %	5,8 %	2,5 %	7,1 %	2,1 %
6-15	62 %	44 %	68 %	49 %	64 %	45 %
>15	30 %	54 %	27 %	48 %	29 %	53 %

*Gymnasiefest for gymnasieelever og fest eller i byen for erhvervsskoleelever.

Tabel 17. Elevers egne vurderinger af andre unges alkoholindtag til fest fordelt på hyppighed af alkoholindtag i weekender*. Procent

Gymnasier									
Genstande	Drengene			Piger			Total		
	Aldrig n=2.785	Enkelte weekender n=10.649	Hver/næsten hver weekend n=13.897	Aldrig n=4.492	Enkelte weekender n=20.136	Hver/næsten hver weekend n=17.974	Aldrig n=7.277	Enkelte weekender n=30.785	Hver/næsten hver weekend n=31.871
0-5	18 %	8,6 %	7,9 %	24 %	9,1 %	8,4 %	22 %	8,9 %	8,2 %
6-15	70 %	80 %	81 %	68 %	82 %	83 %	69 %	81 %	82 %
>15	12 %	12 %	11 %	8,1 %	9,2 %	8,8 %	9,5 %	10 %	9,9 %

Erhvervsuddannelser									
Genstande	Drengene			Piger			Total		
	Aldrig n=650	Enkelte weekender n=1.567	Hver/næsten hver weekend n=1.190	Aldrig n=184	Enkelte weekender n=592	Hver/næsten hver weekend n=232	Aldrig n=834	Enkelte weekender n=2.159	Hver/næsten hver weekend n=1.422
0-5	17 %	4,5 %	2,9 %	14 %	3,0 %	3,0 %	16 %	4,1 %	3,0 %
6-15	56 %	61 %	56 %	65 %	64 %	63 %	58 %	62 %	58 %
>15	27 %	35 %	41 %	21 %	33 %	34 %	26 %	34 %	40 %

*Gymnasiefest for gymnasieelever og fest eller i byen for erhvervsskoleelever.

5. Alkohol og trivsel

Unge trivsel har betydning for indlæring, gennemførelse af uddannelse og forskellige risikoadfærd, såsom binge-drikning og rygning (29). Det er derfor vigtigt at belyse sammenhænge mellem alkoholindtag og trivsel. En tidligere undersøgelse fandt, at der i Danmark ikke er en entydig sammenhæng mellem unges alkoholforbrug og deres trivsel (2), mens en anden undersøgelse fandt, at unge, der ikke drikker alkohol, oftere oplever problemer, som gør det svært at klare hverdagen, men også oftere vurderer deres liv som godt (23). Samme undersøgelse fandt, at de, der ofte drikker sig fulde, har højere selvtillid, og at andelen, der føler sig ensomme, er mindre blandt unge, der drikker alkohol (23). Et norsk studie fandt desuden en sammenhæng mellem højt alkoholindtag og søvnproblemer (30). Det følgende afsnit beskriver sammenhængen mellem alkohol og trivsel blandt gymnasie- og erhvervsskoleelever baseret på Ungdomsprofilen 2014. De udvalgte mål for trivsel i afsnittet er søvnproblemer, livstilfredshed, skoletrivsel, ensomhed, emotionelle symptomer, self-efficacy, selvværd, mobning og stress.

Søvnproblemer refererer til angivelsen af at have haft søvnproblemer næsten hver uge eller oftere inden for de seneste seks måneder. **Lav livstilfredshed** er defineret på baggrund af, at eleverne er blevet bedt om at vurdere deres livstilfredshed ved at angive, hvordan de vurderer deres liv på en skala fra 0 til 10, hvor 0 betyder 'det værste mulige liv', og 10 betyder 'det bedste mulige liv'. I dette afsnit er fokus på de elever, der ligger i den lave ende af skalaen (0-4). **Høj skoletrivsel** er defineret på bag-

grund af elevernes angivelse af, hvor godt de synes om at gå i skole. Høj skoletrivsel refererer til svarmulighederne "synes godt om" eller "synes meget godt om" at gå i skole. **Ofte eller meget ofte ensom** er defineret på baggrund af, at eleverne er blevet spurgt, om de føler sig ensom. I dette afsnit er der fokus på de elever, der har svaret, at de ofte eller meget ofte føler sig ensomme. **Emotionelle symptomer** defineres som tilstedeværelsen af mindst ét af følgende symptomer: været ked af det, irriteret/i dårligt humør eller nervøs. Elever, der har svaret, at de mindst én gang om ugen inden for det seneste halve år har oplevet ét af de ovenstående symptomer, anses for at have emotionelle symptomer. **Self-efficacy** beskriver elevernes egen oplevelse af deres evne til at gennemføre opgaver. I dette afsnit er fokus på elever, der har svaret, at de i høj grad føler, at de kan klare det, de sætter sig for. **Lav selvværd** er defineret som angivelsen af at være 'uenig' eller 'helt uenig' til spørgsmålet: 'Jeg er god nok, som jeg er'. **Mobning** refererer til angivelsen af at have været udsat for mobning i kortere eller længere perioder i folkeskolen eller anden form for grundskole. **Stress** er baseret på elevernes besvarelse af hvor ofte de føler sig stresset. Variablen er inddelt i fire kategorier: dagligt, ugentligt, månedligt og aldrig.

Alkohol og trivsel på gymnasier

Tabel 18 og 19 viser sammenhængen mellem gymnasieelevers alkoholvaner og udvalgte mål for trivsel (søvnproblemer, livstilfredshed, skoletrivsel, ensomhed, emotionelle symptomer, self-efficacy og selvværd). Således viser tabel 18 sammenhængen mellem alkoholindtag under og over højrisikogrænsen og trivsel, mens tabel 19 viser sammenhængen mellem hyppigheden af alkoholindtag i weekender og trivsel.

Tabel 18. Indikatorer for trivsel fordelt på alkoholindtag under og over højrisikogrænsen blandt gymnasieelever. Procent

Gymnasier						
	Dreng		Piger		Total	
	Under højrisikogrænsen n=21.228	Over højrisikogrænsen n=4.327	Under højrisikogrænsen n=32.409	Over højrisikogrænsen n=8.582	Under højrisikogrænsen n=53.718	Over højrisikogrænsen n=13.398
Søvnproblemer	16 %	24 %	21 %	28 %	19 %	27 %
Lav livstilfredshed	5,2 %	6,2 %	9,2 %	11 %	7,6 %	9,4 %
Høj skoletrivsel	87 %	83 %	82 %	80 %	84 %	81 %
Ofte eller meget ofte ensom	6,0 %	5,5 %	11 %	11 %	9,1 %	9,2 %
Emotionelle symptomer	4,2 %	5,2 %	11 %	12 %	8,0 %	9,6 %
Høj self-efficacy	88 %	85 %	81 %	75 %	84 %	79 %
Lavt selvværd	5,1 %	4,4 %	11 %	13 %	8,8 %	10 %

Tabel 19. Indikatorer for trivsel fordelt på hyppighed af alkoholindtag i weekender blandt gymnasieelever. Procent

Gymnasier									
	Dreng			Piger			Total		
	Aldrig n=2.638	Enkelte weekender n=10.273	Hver/næsten hver weekend n=13.286	Aldrig n=4.335	Enkelte weekender n=19.546	Hver/næsten hver weekend n=17.385	Aldrig n=7.012	Enkelte weekender n=29.839	Hver/næsten hver weekend n=30.818
Søvnproblemer	19 %	16 %	19 %	25 %	21 %	24 %	23 %	19 %	21 %
Lav livstilfredshed	7,6 %	5,8 %	4,6 %	13 %	9,5 %	9,0 %	10 %	8,2 %	7,1 %
Høj skoletrivsel	85 %	86 %	86 %	79 %	82 %	82 %	81 %	83 %	84 %
Ofte eller meget ofte ensom	8,5 %	6,6 %	4,8 %	14 %	12 %	9,9 %	12 %	9,9 %	7,7 %
Emotionelle symptomer	6,2 %	4,5 %	3,9 %	14 %	11 %	10 %	11 %	8,5 %	7,6 %
Høj self-efficacy	87 %	88 %	87 %	78 %	81 %	79 %	82 %	83 %	82 %
Lavt selvværd	7,0 %	5,9 %	3,9 %	13 %	12 %	11 %	11 %	10 %	7,8 %

Søvnproblemer

Tabel 18 viser, at en større andel af gymnasieelever, der drikker over højrisikogrænsen, har søvnproblemer sammenlignet med gymnasieelever, der drikker under højrisikogrænsen. Når gymnasieeleverne inddeles efter, hvor ofte de drikker alkohol i weekender, ses der ikke stor forskel på hvem, der har problemer med at sove om natten (tabel 19). Dog er der en lavere andel med søvnproblemer blandt gymnasieelever, der drikker enkelte weekender, sammenlignet med gymnasieelever, der aldrig drikker i weekender eller hver/næsten hver weekend.

Livstilfredshed

Der er ikke tydelige forskelle i andelen med lav livstilfredshed mellem de gymnasieelever, der

drikker under og over højrisikogrænsen (tabel 18). Det ses, at 7,6 % af gymnasieelever, der drikker under højrisikogrænsen, og 9,4 % af gymnasieelever, der drikker over højrisikogrænsen, svarer, at de har lav livstilfredshed. I tabel 19 ses en gradvist mindre andel af gymnasieelever med lav livstilfredshed, jo oftere de drikker alkohol i weekender.

Skoletrivsel

Blandt gymnasieelever, der drikker under højrisikogrænsen, ses en større andel, der synes godt om at gå i skole, sammenlignet med de gymnasieelever, der drikker over højrisikogrænsen (tabel 18). Af tabel 19 fremgår det, at en større andel gymnasieelever angiver at have høj skoletrivsel, jo oftere de drikker alkohol i weekender. Forskellene er dog ikke store.

Ensomhed

Af tabel 18 ses det, at der blandt gymnasieelever ikke er forskel på andelen af ensomme mellem de, der henholdsvis drikker under og over højrisikogrænsen. Tabel 19 viser, at den mindste andel af ensomme gymnasieelever ses blandt de, der drikker alkohol hver/næsten hver weekend (7,7 %). Blandt gymnasieelever, der aldrig drikker alkohol er det 12 %, der er ensomme.

Emotionelle symptomer

Andelen af elever, der har emotionelle symptomer, er større blandt piger end blandt drenge på gymnasier, men der er ikke nævneværdig forskel på andelen mellem de, der drikker henholdsvis under og over højrisikogrænsen (tabel 18). Tabel 19 viser, at andelen af elever med emotionelle symptomer er lidt større blandt de, der aldrig drikker alkohol i weekender, sammenlignet med de, der drikker alkohol i enkelte weekender eller hver/næsten hver weekend.

Self-efficacy

Blandt gymnasieelever, der drikker under højrisikogrænsen, har 84 % høj self-efficacy, mens den tilsvarende andel er 79 % blandt de, der drikker over højrisikogrænsen (tabel 18). På gymnasier er der ikke forskelle i andelen med høj self-efficacy mellem de, der aldrig drikker i weekender, de, der drikker enkelte weekender, og de, der drikker hver/næsten hver weekend (tabel 19).

Selvværd

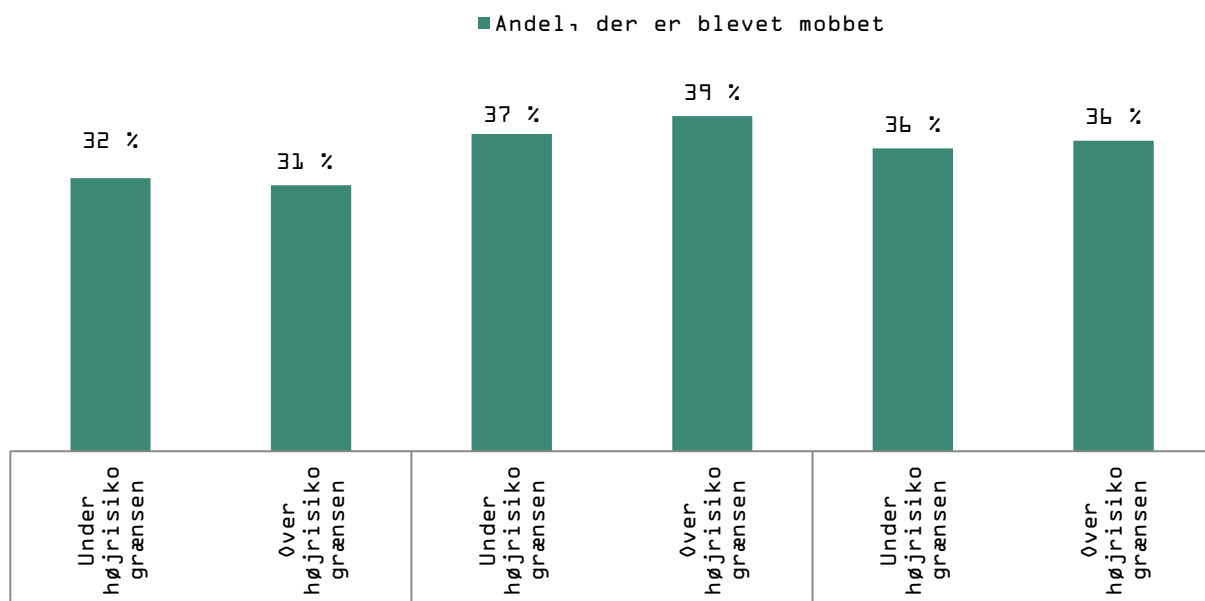
Det fremgår af tabel 18, at der ikke er nævneværdige forskelle i andelen af gymnasieelever med lavt selvværd blandt de, der drikker henholdsvis under og over højrisikogrænsen. Generelt er der en større andel med lavt selvværd blandt piger end blandt drenge. Tabel 19 viser, at andelen med lavt selvværd er henholdsvis 11 % og 10 % blandt de, der aldrig drikker alkohol i weekender, og de, der drikker alkohol

enkelte weekender, mens den er 7,8 % blandt de gymnasieelever, der drikker alkohol hver/næsten hver weekend.

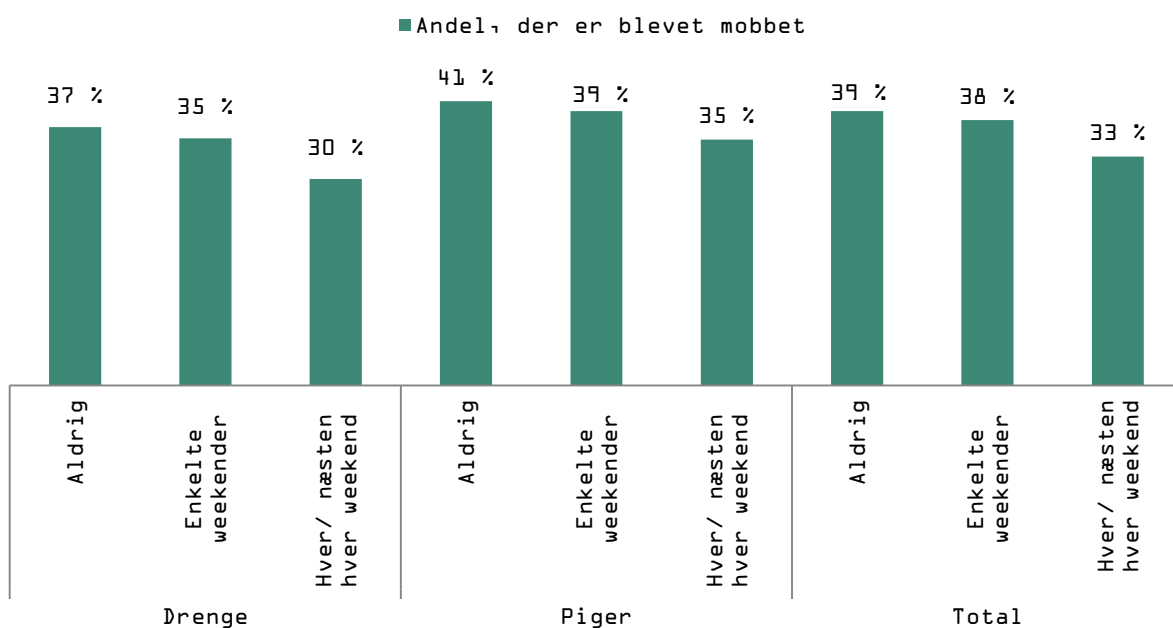
Mobning

Figur 4 viser andelen, der er blevet mobbet i folkeskolen eller anden form for grundskole, fordelt på alkoholindtag under og over højrisikogrænsen. Det fremgår, at der ikke er forskel mellem elever, der drikker under og over højrisikogrænsen. Af figur 5 fremgår det, at der blandt de gymnasieelever, der drikker hyppigt (hver/næsten hver weekend), findes den laveste andel, som er blevet mobbet i folkeskolen eller anden grundskole.

Figur 4. Andel, der er blevet mobbet i folkeskolen eller anden form for grundskole, fordelt på alkoholindtag under og over Sundhedsstyrelsens højrisikogrænse blandt gymnasieelever. Procent

Figur 5. Andel, der er blevet mobbet i folkeskolen eller anden form for grundskole, fordelt på hyppighed af alkoholindtag i weekender blandt gymnasieelever. Procent

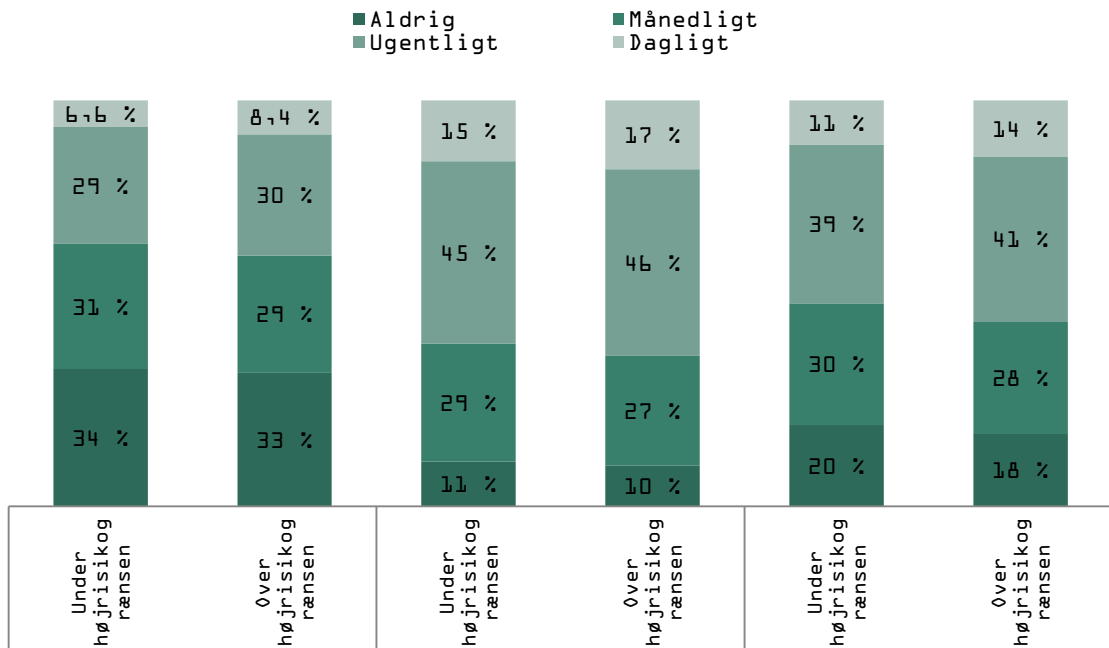

Stress

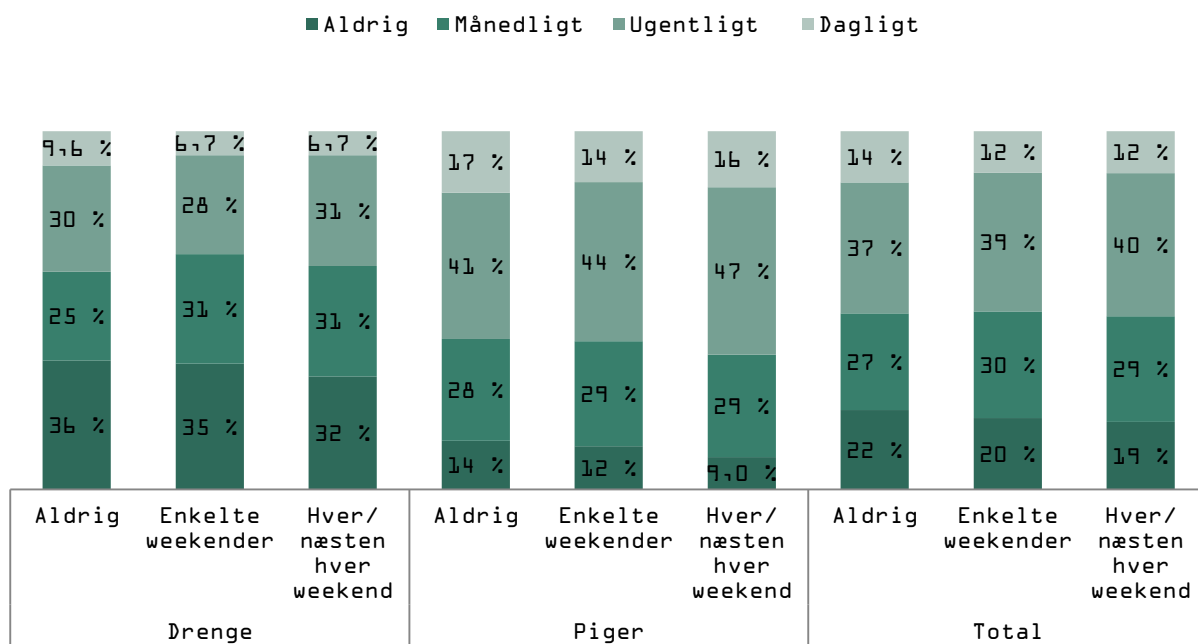
Det ses, at 14 % af gymnasieelever, der drikker over højrisikogrænsen, dagligt føler sig stresset, mens andelen blandt gymnasieelever, der drikker under højrisikogrænsen, er på 11 % (figur 6). Andelen, der føler sig stresset, er større blandt piger end blandt drenge. Figur 7 viser gymnasieeleverne opdelt efter, hvor ofte

de drikker alkohol i weekender og andelen, der føler sig stresset dagligt, ugentligt, månedligt eller aldrig. Her ses det, at blandt gymnasieelever, der drikker alkohol hver/næsten hver weekend, føler 19 % sig aldrig stresset, mens dette gælder for 22 % blandt de, der aldrig drikker alkohol i weekender.

Figur 6. Andel elever, der føler sig stresset dagligt, ugentligt, månedligt eller aldrig, fordelt på alkoholindtag under og over Sundhedsstyrelsens højrisikogrænse blandt gymnasieelever. Procent

Figur 7. Andel elever, der føler sig stresset dagligt, ugentligt, månedligt eller aldrig, fordelt på hyppigheden af alkoholindtag i weekender blandt gymnasieelever. Procent

Alkohol og trivsel på erhvervsuddannelser

Tabel 20 og 21 viser sammenhængen mellem erhvervsskoleelevers alkoholvaner og udvalgte mål for trivsel (søvnproblemer, livstilfredshed, skoletrivsel, ensomhed, emotionelle sympto-

mer, self-efficacy, selvværd og mobning). Således viser tabel 20 sammenhængen mellem elevernes alkoholindtag under og over Sundhedsstyrelsens højrisikogrænse og trivsel, mens tabel 21 viser sammenhængen mellem hyppigheden af alkoholindtag i weekender og trivsel.

Tabel 20. Indikatorer for trivsel fordelt på alkoholindtag under og over højrisikogrænsen blandt erhvervsskoleelever. Procent

Erhvervsuddannelser						
	Dreng		Piger		Total	
	Under højrisikogrænsen n=2.334	Over højrisikogrænsen n=620	Under højrisikogrænsen n=761	Over højrisikogrænsen n=187	Under højrisikogrænsen n=3.095	Over højrisikogrænsen n=807
Søvnproblemer	19 %	22 %	25 %	32 %	20 %	24 %
Lav livstilfredshed	7,7 %	6,2 %	11 %	13 %	8,6 %	7,6 %
Høj skoletrivsel	89 %	88 %	87 %	80 %	88 %	86 %
Ofte eller meget ofte ensom	7,3 %	5,3 %	11 %	14 %	8,2 %	7,2 %
Emotionelle symptomer	6,3 %	5,5 %	14 %	18 %	8,3 %	8,4 %
Høj self-efficacy	83 %	85 %	73 %	71 %	80 %	82 %
Lavt selvværd	5,7 %	4,5 %	14 %	19 %	7,8 %	7,7 %

Tabel 21. Indikatorer for trivsel fordelt på hyppighed af alkoholindtag i weekender blandt erhvervsskoleelever. Procent

Erhvervsuddannelser									
	Dreng			Piger			Total		
	Aldrig n=566	Enkelte weekender n=1.426	Hver/næsten hver weekend n=1.031	Aldrig n=178	Enkelte weekender n=569	Hver/næsten hver weekend n=221	Aldrig n=744	Enkelte weekender n=1.995	Hver/næsten hver weekend n=1.252
Søvnproblemer	21 %	18 %	21 %	26 %	25 %	31 %	22 %	20 %	23 %
Lav livstilfredshed	8,9 %	7,5 %	6,6 %	12 %	11 %	11 %	9,7 %	8,6 %	7,3 %
Høj skoletrivsel	89 %	89 %	87 %	86 %	86 %	83 %	88 %	88 %	86 %
Ofte eller meget ofte ensom	7,8 %	6,9 %	6,4 %	13 %	11 %	12 %	9,0 %	8,0 %	7,4 %
Emotionelle symptomer	8,2 %	5,3 %	5,9 %	13 %	15 %	16 %	9,4 %	8,0 %	7,7 %
Høj self-efficacy	80 %	83 %	85 %	70 %	73 %	72 %	77 %	80 %	83 %
Lavt selvværd	7,7 %	5,6 %	4,1 %	13 %	15 %	17 %	8,8 %	8,2 %	6,2 %

Søvnproblemer

Blandt erhvervsskoleelever, der drikker over højrisikogrænsen, har 24 % søvnproblemer, sammenlignet med 20 % blandt erhvervsskoleelever, der drikker under højrisikogrænsen (tabel 20). Især blandt piger, der drikker over højrisikogrænsen, findes en stor andel, der har problemer med at sove om natten (32 %). Når søvnproblemer opdeles efter, hvor ofte erhvervsskoleelever drikker alkohol i weekender, ses en lidt større andel med søvnproblemer

blandt de, der drikker hver/næsten hver weekend, sammenlignet med de, der kun drikker enkelte weekender (tabel 21). Igen skal den største forskel findes blandt piger, hvor andelen med søvnproblemer blandt de, der drikker alkohol hver/næsten hver weekend, er 31 %, mens den samme andel er 26 % blandt de, der aldrig drikker alkohol, og 25 % blandt de, der drikker alkohol enkelte weekender.

Livstilfredshed

Der er ikke tydelige forskelle i andelen af erhvervsskoleelever med lav livstilfredshed mellem de, der drikker henholdsvis under og over højrisikogrænsen (tabel 20). Blandt elever på erhvervsuddannelser ses det, at 8,6 % af elever, der drikker under højrisikogrænsen, og 7,6 % af elever, der drikker over højrisikogrænsen, har lav livstilfredshed. Af tabel 21 fremgår det, at der findes en gradvist mindre andel af elever med lav livstilfredshed, jo oftere de drikker alkohol i weekender.

Skoletrivsel

I alt 87 % af piger på erhvervsskoler, der drikker under højrisikogrænsen, synes godt om at gå i skole. Den tilsvarende andel blandt piger, der drikker over højrisikogrænsen, er 80 %. Der er ingen forskel blandt drenge (tabel 20). Af tabel 21 fremgår det, at der ikke er forskel på andelen, der synes godt om at gå i skole, når erhvervsskoleelever opdeles efter, hvor ofte de drikker alkohol i weekender.

Ensomhed

Generelt er der en større andel piger end drenge, der føler sig ensomme, på erhvervsuddannelser. Blandt drenge på erhvervsuddannelser ses en lidt større andel af elever, der føler sig ensomme, blandt de, der drikker under højrisikogrænsen, end blandt de, der drikker over højrisikogrænsen, mens det modsatte gælder blandt piger på erhvervsuddannelser (tabel 20). Når erhvervsskoleelever inddeles efter, hvor hyppigt de drikker alkohol i weekender, fremgår det, at 7,4 % føler sig ensomme blandt elever, der drikker alkohol hver/næsten hver weekend, mens det samme gælder for 9,0 % af de elever, der aldrig drikker alkohol (tabel 21).

Emotionelle symptomer

Af tabel 20 ses det, at andelen, der har emotionelle symptomer, er større blandt piger end blandt drenge på erhvervsuddannelser, og at flere piger, der drikker over højrisikogrænsen, har emotionelle symptomer (18 %) end piger, der drikker under højrisikogrænsen (14 %). Hos drenge er der ingen forskel på andelen

med emotionelle symptomer blandt de, der drikker over og under højrisikogrænsen. Af tabel 21 fremgår det, at der blandt drenge, der aldrig drikker i weekender, findes den største andel med emotionelle symptomer (8,2 %), hvorimod den største andel af piger med emotionelle symptomer skal findes blandt de, der drikker hver/næsten hver weekend (16 %). Dog er der ikke stor forskel fra piger, der drikker næsten hver weekend, hvor 15 % angiver at have emotionelle symptomer.

Self-efficacy

Der ses en tendens til, at procentvis flere drenge, der drikker over højrisikogrænsen, har høj self-efficacy (85 %) sammenlignet med drenge, der drikker under højrisikogrænsen (83 %) (tabel 20). Det omvendte gælder for piger, hvor 73 %, blandt de, der drikker under højrisikogrænsen, har høj self-efficacy sammenlignet med 71 % blandt de, der drikker over højrisikogrænsen. Blandt drenge, der aldrig drikker alkohol i weekender, er andelen med høj self-efficacy mindst (80 %) sammenlignet med andelen blandt de, der drikker alkohol i enkelte weekender (83 %) og hver/næsten hver weekend (85 %) (tabel 21).

Selvværd

Procentvis flere piger end drenge på erhvervsuddannelser har lavt selvværd (tabel 20). Der er samtidig flere piger, der drikker over højrisikogrænsen, der har lavt selvværd (19 %), sammenlignet med piger, der drikker under højrisikogrænsen (14 %). Tabel 21 viser, at der blandt drenge, som aldrig drikker alkohol i weekender, ses den største andel med lavt selvværd. Det omvendte gælder blandt piger, hvor andelen med lavt selvværd er størst blandt de, der drikker alkohol hver/næsten hver weekend (17 %), og mindst blandt de, der aldrig drikker alkohol (13 %).

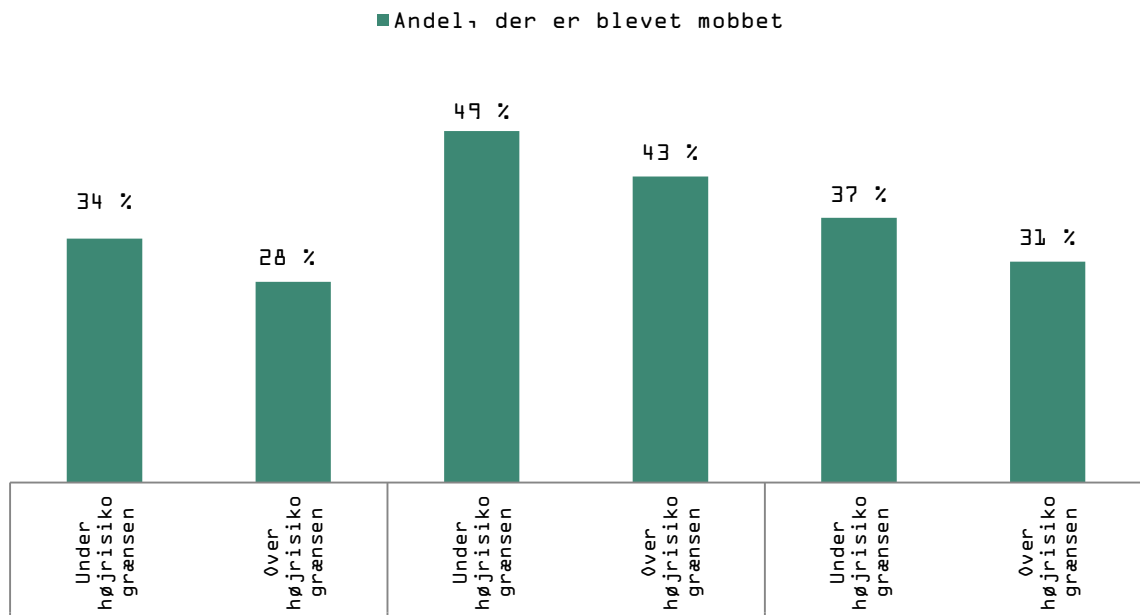
Mobning

På erhvervsuddannelser er andelen af elever, der er blevet mobbet, større blandt de, der drikker under højrisikogrænsen (37 %) sammenlignet med de, der drikker over højrisikogrænsen (31 %) (figur 8). Af figur 9 fremgår

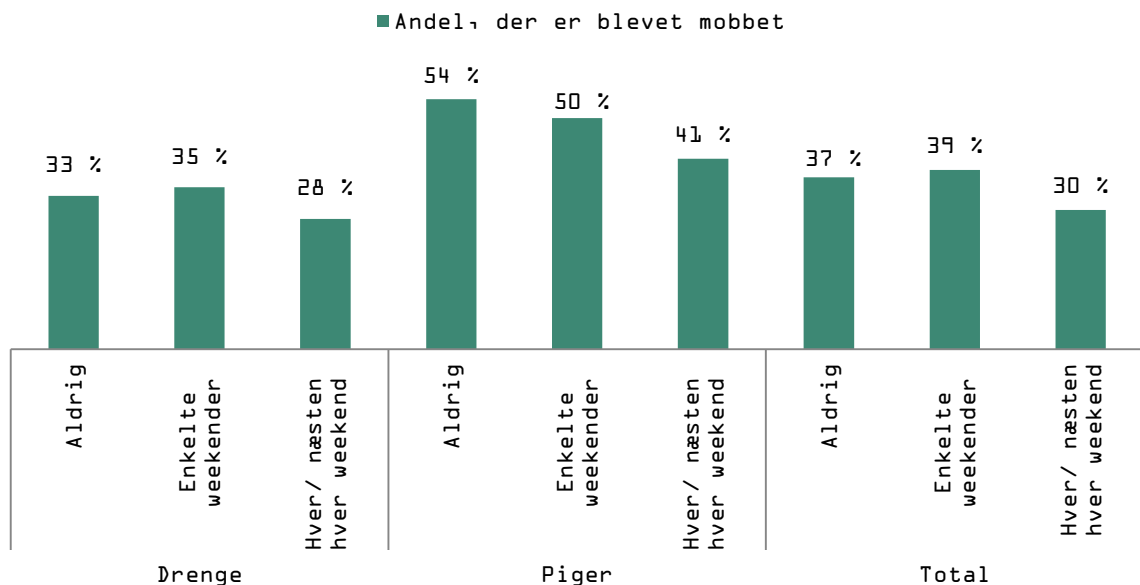
det, at der blandt de elever, der drikker hyppigt (hver/næsten hver weekend), findes en mindre andel, der er blevet mobbet i folkeskolen eller anden grundskole (30 %), sammenlignet med elever, der drikker enkelte weekender (39 %)

eller aldrig (37 %). Især blandt piger på erhvervsuddannelser ses en stor forskel på de, der aldrig drikker, hvor andelen, der er blevet mobbet, er 54 % sammenlignet med 41 % blandt de, der hyppigt drikker.

Figur 8. Andelen af elever, der er blevet mobbet i folkeskolen eller anden form for grundskole, fordelt på alkoholindtag under og over Sundhedsstyrelsens højrisikogrænse blandt erhvervsskoleelever. Procent

Figur 9. Andelen af elever, der er blevet mobbet i folkeskolen eller anden form for grundskole, fordelt på hyppighed af alkoholindtag i weekender blandt erhvervsskoleelever. Procent

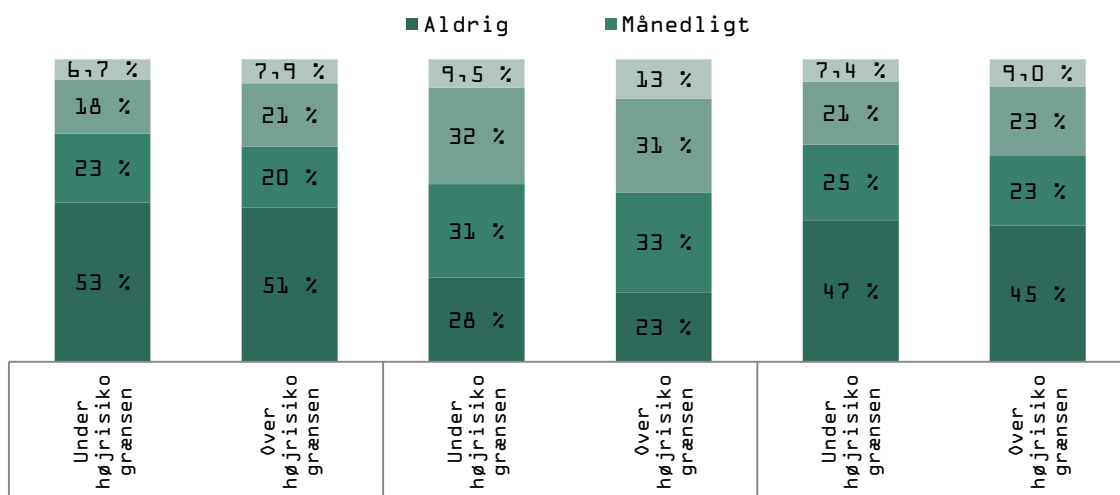
Stress

Figur 10 viser andelen af erhvervsskoleelever, der drikker henholdsvis under og over højrisikogrænsen, fordelt på, om eleverne føler sig stresset dagligt, ugentligt, månedligt eller aldrig. En større andel piger end drenge føler sig stresset. Overordnet set er der ikke tydelige forskelle på de, der drikker under og over højrisikogrænsen. Det ses dog, at der blandt piger, der drikker over højrisikogrænsen, er en større andel, som svarer, at de føler sig stresset dagligt, og en mindre andel, der aldrig føler sig

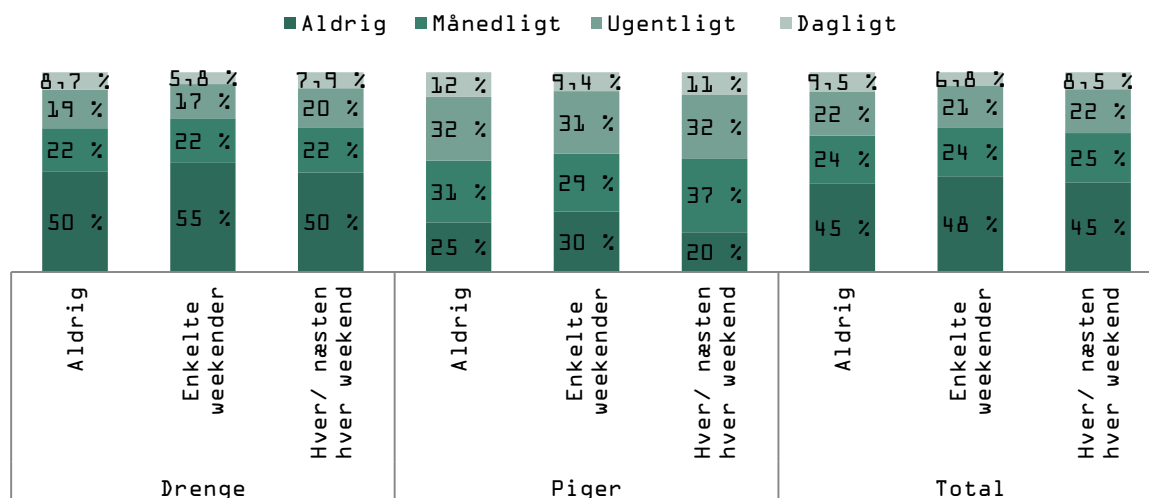
stresset, sammenlignet med piger, der drikker under højrisikogrænsen.

Figur 11 viser erhvervsskoleelever opdelt efter, hvor ofte de drikker alkohol i weekender og fordelt på, om de føler sig stresset dagligt, ugentligt, månedligt eller aldrig. Den største andel af elever, der aldrig føler sig stresset, findes blandt de, der drikker alkohol enkelte weekender (48 %), sammenlignet med erhvervsskoleelever, der drikker hver/næsten hver weekend (45 %) og elever, der aldrig drikker i weekender (45 %).

Figur 10. Andel elever, der føler sig stresset dagligt, ugentligt, månedligt eller aldrig, fordelt på alkoholindtag under og over Sundhedsstyrelsens højrisikogrænse blandt erhvervsskoleelever. Procent

Figur 11. Andel elever, der føler sig stresset dagligt, ugentligt, månedligt eller aldrig, fordelt på hyppighed af alkoholindtag i weekender blandt erhvervsskoleelever. Procent

6. Forældres socioøkonomiske status og alkohol

Social ulighed i flere livsstilsfaktorer er udbredt blandt både unge og voksne, men tidligere undersøgelser har ikke fundet den samme konsistente sociale ulighed i alkoholindtag (31, 32). Blandt voksne er det dog fundet, at et meget højt alkoholforbrug er mere udbredt blandt personer med lavere socioøkonomisk status (33). I det følgende afsnit belyses sammenhængen mellem fem forskellige indikatorer for socioøkonomisk status (forældres uddannelsesniveau, familieindkomst, forældres beskæftigelsesstatus, økonomiske vanskeligheder og befolkningstæthed) og alkoholindtag beskrevet ved henholdsvis ugentligt alkoholindtag, hyppighed af alkoholindtag i weekender, hyppighed af binge-drikning og alkoholforbrug til fester.

Forældres uddannelsesniveau, familieindkomst, forældres beskæftigelsesstatus og befolkningstæthed er defineret på baggrund af registeroplysninger. Se afsnit 2 for en nærmere beskrivelse. Befolkningstæthed medtages som et udtryk for socioøkonomisk status, da høj befolkningstæthed er udtryk for høj urbaniseringsgrad, hvilket kan være associeret med en større andel beboere med høj socioøkonomisk status. Samtidig kan befolkningstæthed være udtryk for tilgængelighed af muligheder for at købe alkohol. Økonomiske vanskeligheder er defineret på baggrund af elevernes svar på spørgsmålet om, hvorvidt deres forældre har haft svært ved at betale regninger inden for det seneste år.

Ugentligt alkoholindtag

Variablen "ugentligt alkoholindtag" er baseret på elevernes besvarelser omkring, hvor mange genstande de drikker på en normal uge. Variablen er inddelt i fire kategorier: lavt ugentligt indtag (≤ 7 og ≤ 14 genstande for henholdsvis piger og drenge), moderat ugentligt indtag (mellem 8 og 14 genstande for piger og mellem 15 og 21 genstande for drenge), højt ugentligt indtag (mellem 15 og 19 genstande for piger og mellem 22 og 29 genstande for drenge) og meget højt ugentligt indtag (≥ 20 og ≥ 30 genstande for henholdsvis piger og drenge). I tabel 22 ses det, at der ikke er store socioøkonomiske forskelle i de respektive andele af elever med et meget højt ugentligt alkoholindtag blandt gymnasieelever. En undtagelse ses dog i forhold til forældres beskæftigelsesstatus, hvor 7,3 % af elever med ingen forældre i beskæftigelse har et meget højt indtag sammenlignet med 12 % af elever med én eller begge forældre i beskæftigelse. Modsat ser det ud for økonomiske vanskeligheder, hvor 14 % af de, der har oplevet økonomiske vanskeligheder, har et meget højt indtag, mens det samme gør sig gældende for 11 % af de, der ikke har oplevet økonomiske vanskeligheder. Denne subjektive oplevelse af, at der er økonomiske vanskeligheder i hjemmet, kan muligvis have en anden betydning for de unges alkoholforbrug end forældres socioøkonomiske status. Blandt gymnasieelever med forældre, der har en kort uddannelse eller lav familieindkomst, ses en større andel elever med et lavt ugentligt alkoholindtag sammenlignet med elever, hvis forældre har længere uddannelse eller højere familieindkomst. Baseret på andelen af gymnasieelever, der har et meget højt ugentligt alkoholindtag, er det muligt at estimere, hvor mange gymnasieelever det drejer sig om i absolute tal: Det estimeres, at bestanden af elever, der var 25 år eller yngre på de almene gymnasier og HF i 2014, var 104.703 elever, hvilket svarer til, at antallet af gymnasieelever, der i 2014 havde et meget højt ugentligt alkoholindtag, var 12.040 gymnasieelever på landsplan.

Tabel 22. Socioøkonomiske indikatorer fordelt på ugentligt alkoholindtag blandt gymnasieelever. Rækkeprocent

	n	Lavt ugentligt indtag*	Moderat ugentligt indtag**	Højt ugentligt indtag***	Meget højt ugentligt indtag****
Forældres uddannelsesniveau					
Grundskole	2.763	65 %	16 %	6,6 %	12 %
Gymnasial/erhvervsfaglig uddannelse	22.583	54 %	24 %	9,0 %	13 %
Videregående uddannelse	40.210	56 %	25 %	8,6 %	10 %
Familieindkomst					
< 200.000 kr.	20.299	61 %	20 %	7,4 %	12 %
200.000 - 275.000 kr.	22.088	54 %	25 %	8,9 %	12 %
> 275.000 kr.	23.621	53 %	27 %	9,4 %	11 %
Forældres beskæftigelsesstatus					
Ingen beskæftiget	2.387	77 %	11 %	4,2 %	7,3 %
Én beskæftiget	12.567	59 %	21 %	8,0 %	12 %
Begge beskæftiget	50.941	54 %	26 %	9,0 %	12 %
Økonomiske vanskeligheder					
Ja	10.905	53 %	24 %	9,3 %	14 %
Nej	57.920	56 %	24 %	8,4 %	11 %
Befolkningstæthed					
Lav	21.729	56 %	23 %	8,5 %	12 %
Mellem	28.526	55 %	24 %	8,6 %	12 %
Høj	19.568	56 %	24 %	8,6 %	11 %

* Under Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænse (mere end 7 og 14 genstande/uge for henholdsvis piger og drenge).

** Under Sundhedsstyrelsens højrisikogrænse (mere end 14 og 21 genstande/uge for henholdsvis piger og drenge), men over lavrisikogrænsen.

*** Under 20 genstande/uge for piger og 30 genstande/uge for drenge, men over højrisikogrænsen.

**** Mindst 20 genstande/uge for piger og 30 genstande/uge for drenge.

På erhvervsuddannelser er der ikke konsekvente forskelle på, hvem der har et højt eller meget højt ugentligt alkoholindtag, når man inddeler eleverne efter forskellige socioøkonomiske faktorer (tabel 23). Dog ses en tendens til, at andelen af elever, der har et meget højt

ugentligt alkoholindtag, er mindst blandt elever med forældre, som har lav socioøkonomisk status defineret ved uddannelsesniveau, familieindkomst og beskæftigelsesstatus.

Tabel 23. Socioøkonomiske indikatorer fordelt på ugentligt alkoholindtag blandt erhvervsskoleelever. Rækkeprocent

	n	Lavt ugentligt indtag*	Moderat ugentligt indtag**	Højt ugentligt indtag***	Meget højt ugentligt indtag****
Forældres uddannelsesniveau					
Grundskole	709	75 %	8,2 %	5,5 %	11 %
Gymnasial/erhvervsfaglig uddannelse	2.475	69 %	9,7 %	7,0 %	15 %
Videregående uddannelse	1.215	71 %	10 %	5,8 %	13 %
Familieindkomst					
< 200.000 kr.	2.890	74 %	8,7 %	6,0 %	12 %
200.000 - 275.000 kr.	1.199	67 %	10 %	6,6 %	17 %
> 275.000 kr.	481	64 %	12 %	7,9 %	15 %
Forældres beskæftigelsesstatus					
Ingen beskæftiget	449	78 %	7,1 %	3,3 %	12 %
En beskæftiget	1.563	71 %	8,5 %	6,5 %	14 %
Begge beskæftiget	2.448	68 %	11 %	6,9 %	14 %
Økonomiske vanskeligheder					
Ja	849	67 %	10 %	6,7 %	15 %
Nej	3.869	72 %	9,0 %	6,1 %	13 %
Befolkningstæthed					
Lav	906	71 %	10 %	4,3 %	15 %
Mellem	1.525	68 %	10 %	6,6 %	15 %
Høj	2.535	73 %	8,2 %	6,8 %	12 %

* Under Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænse (mere end 7 og 14 genstande/uge for henholdsvis piger og drenge).

** Under Sundhedsstyrelsens højrisikogrænse (mere end 14 og 21 genstande/uge for henholdsvis piger og drenge) men over lavrisikogrænsen.

*** Under 20 genstande/uge for piger og 30 genstande/uge for drenge men over højrisikogrænsen.

**** Mindst 20 genstande/uge for piger og 30 genstande/uge for drenge.

Alkoholindtag i weekender

Variablen "alkoholindtag i weekender" er ind delt i fire kategorier med udgangspunkt i, hvor ofte eleverne drikker alkohol i weekender: aldrig, enkelte weekender, næsten hver weekend og hver weekend. Når man kigger på forældres uddannelsesniveau, familieindkomst, forældres beskæftigelsesstatus og befolkningstæthed som indikatorer for socioøkonomisk status, ses den største andel af gymnasieelever, der drikker hyppigst (hver weekend), blandt elever, der har forældre med høj socioøkonomisk status, mens den mindste andel

findes blandt elever, der har forældre med lav socioøkonomisk status (tabel 24). Eksempelvis drikker 13 % af elever, hvis forældre har en videregående uddannelse, alkohol hver weekend sammenlignet med 7 % af elever, hvis forældre har grundskole som højest fuldførte uddannelse. Ser man derimod på økonomiske vanskeligheder, er der ikke forskel i andelen af gymnasieelever, der drikker alkohol hver weekend. Andelen af gymnasieelever, der drikker alkohol hver weekend, kan i absolutte tal omregnes til 12.250 gymnasieelever på landsplan.

Tabel 24. Socioøkonomiske indikatorer fordelt på hyppighed af alkoholindtag i weekender blandt gymnasieelever. Rækkeprocent

	n	Aldrig	Enkelte weekender	Næsten hver weekend	Hver weekend
Forældres uddannelsesniveau					
Grundskole	2.793	30 %	43 %	21 %	7 %
Gymnasial/erhvervsfaglig uddannelse	22.830	11 %	48 %	32 %	9 %
Videregående uddannelse	40.537	8 %	42 %	37 %	13 %
Familieindkomst					
< 200.000 kr.	20.537	19 %	44 %	27 %	9 %
200.000 - 275.000 kr.	22.310	7 %	47 %	35 %	11 %
> 275.000 kr.	23.771	5 %	41 %	39 %	14 %
Forældres beskæftigelsesstatus					
Ingen beskæftiget	2.417	48 %	34 %	14 %	5 %
En beskæftiget	12.716	17 %	44 %	29 %	11 %
Begge beskæftiget	51.370	7 %	45 %	36 %	12 %
Økonomiske vanskeligheder					
Ja	10.998	13 %	43 %	31 %	12 %
Nej	58.403	10 %	44 %	34 %	11 %
Befolkningstæthed					
Lav	21.985	9 %	51 %	32 %	8 %
Mellem	28.778	9 %	44 %	35 %	11 %
Høj	19.753	14 %	36 %	34 %	16 %

På erhvervsuddannelser ses der ikke forskel i hyppigheden af alkoholindtag i weekender for henholdsvis økonomiske vanskeligheder og befolkningstæthed (tabel 25). Det ses imidlertid, at andelen af erhvervsskoleelever, der drikker hver weekend, stiger med højere socioøkonomisk status (forældres uddannelse, familieindkomst, forældres beskæftigelsesstatus og befolkningstæthed). Blandt erhvervsskoleele-

ver, som har forældre med en familieindkomst i den laveste kategori, er der således 10 %, der drikker alkohol hver weekend, mens det gælder for 14 % af erhvervsskoleelever, som har forældre med en familieindkomst i den mellemste kategori, og 17 % af erhvervsskoleelever, hvis forældre har en familieindkomst i den højeste kategori.

Tabel 25. Socioøkonomiske indikatorer fordelt på hyppighed af alkoholindtag i weekender blandt erhvervsskoleelever. Rækkeprocent

	n	Aldrig	Enkelte weekender	Næsten hver weekend	Hver weekend
Forældres uddannelsesniveau					
Grundskole	739	26 %	51 %	14 %	9 %
Gymnasial/erhvervsfaglig uddannelse	2.558	17 %	51 %	20 %	12 %
Videregående uddannelse	1.255	18 %	49 %	20 %	14 %
Familieindkomst					
< 200.000 kr.	2.995	23 %	51 %	17 %	10 %
200.000 - 275.000 kr.	1.245	14 %	49 %	23 %	14 %
> 275.000 kr.	491	13 %	51 %	20 %	17 %
Forældres beskæftigelsesstatus					
Ingen beskæftiget	474	32 %	48 %	11 %	9 %
En beskæftiget	1.624	22 %	48 %	18 %	12 %
Begge beskæftiget	2.520	14 %	52 %	21 %	12 %
Økonomiske vanskeligheder					
Ja	871	19 %	49 %	19 %	13 %
Nej	3.965	20 %	50 %	18 %	12 %
Befolkningstæthed					
Lav	956	17 %	54 %	18 %	11 %
Mellem	1.574	18 %	50 %	19 %	12 %
Høj	2.620	22 %	47 %	18 %	13 %

Binge-drikning

Binge-drikning er defineret som indtag af fem eller flere genstande ved samme lejlighed. Variablen er inddelt i fire kategorier afhængig af, hvor mange gange eleverne har binge-drukket inden for de seneste 30 dage: 0 gange, 1 gang, 2-3 gange, 4 eller flere gange. Af tabel 26 fremgår det, at andelen af gymnasieelever, der binge-drikker 4 gange eller flere på en måned, stiger med stigende socioøkonomisk status. Dette gælder for forældres uddannelsesniveau, familieindkomst, forældres beskæftigelse og befolkningstæthed, men dog ikke for øko-

nomiske vanskeligheder. Eksempelvis er andelen af gymnasieelever, der binge-drikker 4 gange eller flere på en måned, 25 % blandt gymnasieelever, der har forældre med grundskole som højest fuldførte uddannelsesniveau, 29 % blandt gymnasieelever, der har forældre med gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse, og 33 % blandt gymnasieelever, som har forældre med videregående uddannelse. Andelen af gymnasieelever, der binge-drikker 4 gange eller flere på en måned, kan i absolutte tal omregnes til 33.086 gymnasieelever på landsplan.

Tabel 26. Socioøkonomi fordelt på hyppighed af binge-drikning (fem eller flere genstande ved samme lejlighed) inden for de seneste 30 dage blandt gymnasieelever. Rækkeprocent

	n	0 gange	1 gang	2-3 gange	≥4 gange
Forældres uddannelsesniveau					
Grundskole	1.961	17 %	20 %	37 %	25 %
Gymnasial/erhvervsfaglig uddannelse	20.171	13 %	20 %	38 %	29 %
Videregående uddannelse	37.160	12 %	18 %	38 %	33 %
Familieindkomst					
< 200.000 kr.	16.522	15 %	20 %	37 %	28 %
200.000 - 275.000 kr.	20.642	12 %	19 %	39 %	31 %
> 275.000 kr.	22.462	11 %	17 %	38 %	34 %
Forældres beskæftigelsesstatus					
Ingen beskæftiget	1.271	17 %	23 %	36 %	24 %
Én beskæftiget	10.587	15 %	19 %	36 %	31 %
Begge beskæftiget	47.671	11 %	18 %	38 %	32 %
Økonomiske vanskeligheder					
Ja	9.538	12 %	19 %	36 %	33 %
Nej	52.471	12 %	19 %	38 %	31 %
Befolkningstæthed					
Lav	19.983	13 %	21 %	39 %	26 %
Mellem	25.979	12 %	18 %	38 %	32 %
Høj	16.921	12 %	16 %	35 %	37 %

På erhvervsuddannelser ses ligeledes, at andelen af elever, der binge-drikker ofte, er mindst blandt elever, der har forældre med lav socioøkonomisk status (tabel 27). For eksempel binge-drikker 21 % af erhvervsskoleelever,

som har forældre med den laveste familieindkomst, 4 eller flere gange på en måned, mens den tilsvarende andel blandt erhvervsskoleelever, som har forældre med den højeste familieindkomst, er 29 %.

Tabel 27. Socioøkonomi fordelt på hyppighed af binge-drikning (fem eller flere genstande ved samme lejlighed) inden for de seneste 30 dage blandt erhvervsskoleelever. Rækkeprocent

	n	0 gange	1 gang	2-3 gange	≥4 gange
Forældres uddannelsesniveau					
Grundskole	479	32 %	22 %	24 %	22 %
Gymnasial/erhvervsfaglig uddannelse	1.920	29 %	23 %	25 %	23 %
Videregående uddannelse	969	25 %	22 %	26 %	27 %
Familieindkomst					
< 200.000 kr.	2.081	30 %	23 %	25 %	21 %
200.000 - 275.000 kr.	985	26 %	22 %	25 %	26 %
> 275.000 kr.	390	24 %	21 %	25 %	29 %
Forældres beskæftigelsesstatus					
Ingen beskæftiget	280	33 %	25 %	23 %	20 %
Én beskæftiget	1.140	30 %	22 %	24 %	25 %
Begge beskæftiget	1.983	27 %	23 %	27 %	24 %
Økonomiske vanskeligheder					
Ja	618	26 %	23 %	26 %	26 %
Nej	2.941	29 %	22 %	26 %	23 %
Befolkningstæthed					
Lav	466	30 %	22 %	27 %	20 %
Mellem	1.270	26 %	22 %	25 %	26 %
Høj	2.009	29 %	22 %	25 %	23 %

Alkoholforbrug til fester

Alkoholforbrug til fester er defineret som en kombination af hyppighed af alkoholindtag i weekender samt information om alkoholindtag i forbindelse med seneste gymnasiefest for gymnasieelever og seneste bytur for erhvervsskoleelever. Der er forskel på spørgsmålsformuleringen for gymnasieelever og erhvervsskoleelever, da festkulturen på de to skoler

adskiller sig fra hinanden. I denne analyse er de to spørgsmålsformuleringer imidlertid samlet for at få et udtryk for, hvor meget de unge drikker i forbindelse med fester. Målet "alkoholforbrug til fester" er således kombineret af et mål for hyppighed og et mål for mængde. Definitionen af de respektive kategorier i dette samlede mål fremgår af boks 1.

Boks 1. Alkoholforbrug til fester målt ved en kombination af information om hyppighed af alkoholindtag i weekender og information om alkoholindtag i forbindelse med fester.

		Hyppighed af alkoholindtag i weekender			
		Aldrig	Enkelte weekender	Næsten hver weekend	Hver weekend
Alkoholindtag i forbindelse med den seneste fest	0-5 genstande	Lavt forbrug	Lavt forbrug	Lavt forbrug	Moderat/højt forbrug
	6-12/15 genstande*	Moderat/højt forbrug	Moderat/højt forbrug	Moderat/højt forbrug	Meget højt forbrug
	>12/15 genstande*	Moderat/højt forbrug	Moderat/højt forbrug	Meget højt forbrug	Meget højt forbrug

*12 genstande for piger og 15 genstande for drenge.

Tabel 28 viser, at andelen af gymnasieelever med et meget højt alkoholforbrug til fester, er størst blandt elever, hvis forældre har en videregående uddannelse, høj familieindkomst, og hvor begge forældre er i beskæftigelse. Andelen bliver gradvist mindre med lavere socioøkonomisk status. Der er ikke stor forskel i

andelen med et meget højt forbrug til fester, når gymnasieeleverne bliver inddelt efter befolkningstæthed eller efter hvorvidt familien har økonomiske vanskeligheder eller ej. Andelen af gymnasieelever med et meget højt alkoholforbrug kan i absolutte tal omregnes til 20.731 gymnasieelever på landsplan.

Tabel 28. Socioøkonomi fordelt på alkoholforbrug til fester blandt gymnasieelever.**Rækkeprocent**

	n	Lavt forbrug	Moderat/højt forbrug	Meget højt forbrug
Forældres uddannelsesniveau				
Grundskole	2.222	47 %	39 %	15 %
Gymnasial/erhvervsfaglig uddannelse	20.032	33 %	49 %	18 %
Videregående uddannelse	37.147	29 %	50 %	21 %
Familieindkomst				
< 200.000 kr.	17.458	39 %	44 %	17 %
200.000 - 275.000 kr.	20.176	29 %	51 %	20 %
> 275.000 kr.	22.130	27 %	51 %	22 %
Forældres beskæftigelsesstatus				
Ingen beskæftiget	1.824	60 %	30 %	9,8 %
Én beskæftiget	10.981	37 %	45 %	18 %
Begge beskæftiget	46.865	29 %	51 %	20 %
Økonomiske vanskeligheder				
Ja	9.641	34 %	45 %	21 %
Nej	52.670	31 %	49 %	19 %
Befolkningstæthed				
Lav	19.187	29 %	53 %	19 %
Mellem	25.934	31 %	49 %	20 %
Høj	17.955	36 %	44 %	21 %

I tabel 29 ses det, at andelen af erhvervsskoleelever, der har et meget højt alkoholforbrug til fester, er mindst blandt erhvervsskoleelever, hvis forældre har den korteste uddannelse, laveste indkomst og hvor ingen af forældrene er i beskæftigelse. Dog ser der ikke ud til at være forskel på, om eleverne ligger i den øverste eller mellemste kategori inden for de nævn-

te socioøkonomiske indikatorer. Omvendt er andelen af erhvervsskoleelever med et meget højt alkoholforbrug til fester størst blandt erhvervsskoleelever, der går på skole i områder med lav befolkningstæthed og blandt erhvervsskoleelever, der angiver, at familien har økonomiske problemer.

Tabel 29. Socioøkonomi fordelt på alkoholforbrug til fester blandt erhvervsskoleelever.**Rækkeprocent**

	n	Lavt forbrug	Moderat/højt forbrug	Meget højt forbrug
Forældres uddannelsesniveau				
Grundskole	416	17 %	58 %	25 %
Gymnasial/erhvervsfaglig uddannelse	1.697	14 %	56 %	30 %
Videregående uddannelse	879	16 %	56 %	28 %
Familieindkomst				
< 200.000 kr.	1.835	18 %	57 %	25 %
200.000 - 275.000 kr.	888	12 %	55 %	33 %
> 275.000 kr.	351	14 %	54 %	32 %
Forældres beskæftigelsesstatus				
Ingen beskæftiget	246	26 %	51 %	23 %
Én beskæftiget	1.017	16 %	55 %	29 %
Begge beskæftiget	1.763	14 %	57 %	29 %
Økonomiske vanskeligheder				
Ja	565	15 %	55 %	30 %
Nej	2.604	17 %	55 %	28 %
Befolkningstæthed				
Lav	601	16 %	52 %	32 %
Mellem	1.051	16 %	56 %	29 %
Høj	1.681	17 %	55 %	28 %

Referencer

1. Sundhedsstyrelsen og Statens Serum Institut. Alkoholstatistik 2015. Nationale data. København: Sundhedsstyrelsen og Statens Serum Institut; 2015.
2. Kræftens Bekæmpelse, Sundhedsstyrelsen. Unges Livsstil og dagligdag 2008. MULD-rapport nr. 7. København: Kræftens Bekæmpelse & Sundhedsstyrelsen; 2009.
3. Sundhedsstyrelsen, Statens Institut for Folkesundhed. Sygdomsbyrden i Danmark. Risikofaktorer. København: Sundhedsstyrelsen; 2016.
4. World Health Organization. Growing up unequal: Gender and socioeconomic differences in young people's health and well-being. Health policy for children and adolescents. 2016(7).
5. Kraus L, Guttormsson U, Leifman H, Arpa S, Molinaro S, Monshouwer K, et al. ESPAD Report 2015. Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs. Luxembourg; 2016.
6. Poelen EA, Scholte RH, Willemsen G, Boomsma DI, Engels RC. Drinking by parents, siblings, and friends as predictors of regular alcohol use in adolescents and young adults: a longitudinal twin-family study. *Alcohol and alcoholism (Oxford, Oxfordshire)*. 2007;42(4):362-9.
7. Bendtsen P, Damsgaard MT, Huckle T, Casswell S, Kuntsche E, Arnold P, et al. Adolescent alcohol use: a reflection of national drinking patterns and policy? *Addiction (Abingdon, England)*. 2014;109(11):1857-68.
8. Bendtsen P, Damsgaard MT, Tolstrup JS, Ersboll AK, Holstein BE. Adolescent alcohol use reflects community-level alcohol consumption irrespective of parental drinking. *J Adolesc Health*. 2013;53(3):368-73.
9. Tryg Fonden. Fremtidens alkoholpolitik - ifølge danskerne. København: Tryg Fonden; 2009.
10. Danielsson AK, Wennberg P, Hibell B, Romelsjo A. Alcohol use, heavy episodic drinking and subsequent problems among adolescents in 23 European countries: does the prevention paradox apply? *Addiction (Abingdon, England)*. 2012;107(1):71-80.
11. Currie C, Zanotti C, Morgan A, Currie D, Looze M, Roberts C, et al. Social determinants of health and well-being among young people. Health behaviour in school-aged children (HBSC) study: international report from the 2009/2010 survey. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe,; 2012.
12. Moskalewicz J, Room R, Thom B. Comparative monitoring of alcohol epidemiology across the EU. Baseline assessment and suggestions for future action. Synthesis report. Warsaw; 2016.
13. Tolstrup JS, Jensen MK, Tjonneland A, Overvad K, Gronbaek M. Drinking pattern and mortality in middle-aged men and women. *Addiction (Abingdon, England)*. 2004;99(3):323-30.

14. Laatikainen T, Manninen L, Poikolainen K, Vartiainen E. Increased mortality related to heavy alcohol intake pattern. *Journal of epidemiology and community health*. 2003;57(5):379-84.
15. Sundhedsstyrelsen. Alkohol 2017 [Available from: <https://www.sst.dk/da/sundhed-og-livsstil/alkohol>].
16. Pitkanen T, Lyyra AL, Pulkkinen L. Age of onset of drinking and the use of alcohol in adulthood: a follow-up study from age 8-42 for females and males. *Addiction* (Abingdon, England). 2005;100(5):652-61.
17. Bendtsen P, Mikkelsen SS, Tolstrup JS. Ungdomsprofilen 2014: Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet; 2015.
18. Undervisningsministeriet. Profilmodel 2013 – Ungdomsuddannelser. Undervisningsministeriet, UNI-C – Styrelsen for IT og Læring. 2016 [Available from: <https://www.uvm.dk/Service/Statistik/Tvaergaaende-statistik/Andel-af-en-aargang-der-forventes-at-faa-en-uddannelse/Profilfigurer>].
19. Nielsen G. Gymnasie-og HF-elevs sundhedsvaner og livsstil 1996/97. København: DIKE. 1998.
20. Christensen AI, Davidsen M, Ekholm O, Pedersen PV, Juel K. Danskernes sundhed. 2014.
21. Undervisningsministeriet. Overgang fra grundforløb til uddannelsesaftale 2014 2017 [Available from: <http://admsys.stil.dk/EASY-A/Dokumenter/Skrivelser-fra-UVM/Statistik?smarturl404=true>].
22. Eliassen M, Rod MH, Flensburg-Madsen T, Petersen JH, Gronbaek M, Tolstrup JS. The association between blood alcohol content and cheerfulness, focus distraction, and sluggishness among young adults attending high school parties. *Alcoholism, clinical and experimental research*. 2014;38(3):826-33.
23. Nielsen JC, Sørensen NU, Ozmec MN. Når det er svært at være ung i DK: unges trivsel og mistro i tal. 2010.
24. Leung RK, Toumbourou JW, Hemphill SA. The effect of peer influence and selection processes on adolescent alcohol use: a systematic review of longitudinal studies. *Health Psychology Review*. 2014;8(4):426-57.
25. Murphy E, O'Sullivan I, O'Donovan D, Hope A, Davoren MP. The association between parental attitudes and alcohol consumption and adolescent alcohol consumption in Southern Ireland: a cross-sectional study. *BMC public health*. 2016;16(1):821.
26. Ryan SM, Jorm AF, Lubman DI. Parenting factors associated with reduced adolescent alcohol use: a systematic review of longitudinal studies. *The Australian and New Zealand journal of psychiatry*. 2010;44(9):774-83.
27. van der Vorst H, Engels RC, Meeus W, Dekovic M. The impact of alcohol-specific rules, parental norms about early drinking and parental alcohol use on adolescents' drinking behavior. *Journal of child psychology and psychiatry, and allied disciplines*. 2006;47(12):1299-306.
28. Rossow I, Keating P, Felix L, McCambridge J. Does parental drinking influence children's drinking? A systematic review of prospective cohort studies. *Addiction* (Abingdon, England). 2016;111(2):204-17.

29. Hoyt LT, Chase-Lansdale PL, McDade TW, Adam EK. Positive youth, healthy adults: does positive well-being in adolescence predict better perceived health and fewer risky health behaviors in young adulthood? *J Adolesc Health*. 2012;50(1):66-73.
30. Sivertsen B, Skogen JC, Jakobsen R, Hysing M. Sleep and use of alcohol and drug in adolescence. A large population-based study of Norwegian adolescents aged 16 to 19 years. *Drug and alcohol dependence*. 2015;149:180-6.
31. Rasmussen M, Pedersen TP, Due P. Skolebørnsundersøgelsen 2014: Statens Institut for Folkesundhed; 2015.
32. Christensen AI, Davidsen M, Ekholm O, Pedersen PV, Juel K. Danskernes sundhed: Den nationale sundhedsprofil 2013. 2014.
33. Christensen HN, Diderichsen F, Hvidtfeldt UA, Lange T, Andersen PK, Osler M, et al. Joint effect of alcohol consumption and educational level on alcohol-related medical events: A Danish register-based cohort study. *Epidemiology*. 2017.

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

www.sst.dk